

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Aidélre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 28.

Nemzeti tekintély.

Jól esik olvasnunk a jelentést, mely megnyugtat bennünket arról, hogy a magyar jelenléteért nem lehet többé kellemtelensége a magyar katonának.

Nem vivmány ez, csak vissza szerzés. Egy jogtalan prezentnek, mit a bukott éra adott a militarizmusnak, vissza szerzése az új éra által.

Köszönet érte.

Minden független, önálló nemzetnek természetes joga, hogy mindenütt, mint nemzet szerepeljen. A nemzet pedig nyelvében él. Ezért fontos az, hogy a hivatalos nyelv törvénykezésben és hadseregben, a nemzet e két megtestesülésében, a nemzet nyelve legyen. E nélkül csak nemzetiség volnánk és nem nemzet. Nemzetiség, mely egyszerű rokonsági kapocs az egyedekben, mint közjogi faktor — semmi.

Van egy Magyar állam, melyben vannak különböző nyelvű de egyenjogú magyar honpolgárok, de nemzetiségek, mint ilyenek — nincsenek.

Ha van valami közjogi dolog, melyben a magyar, mint magyar nem szerepelhet, akkor vagy nem független nemzet a magyar, vagy, az az egy dolog felette áll, nálánál nagyobb, hatalmasabb valami.

Vagy ha van egy nemzetiség, mely mint közjogi faktor kizárólagosan, mint idegen nyelvű nemzetiség szerepelhet közöttünk, az egyenjogú volna velünk, nem nemzetiség, hanem társnemzet.

Ki merné ezt mondani a hadseregről. Hadsereget csak kétféle ismerünk. Megszálló sereget, mely uralkodik, parancsol s büntet és rendes hadsereget, mely szolgál, szolgálja az őt tartó nemzet érdekét.

Megszálló sereget nem ismerünk e hazában, tehát büntetni magyart a magyarságáért nincs joga, de szolgálni a magyar nemzet érdekét kötelessége.

Ez tiszta dolog.

Nem szeretnénk arra a tudatra ébredni, hogy leigázott nemzetnek vagyunk tagja, s hogy ne is látszassunk ilyennek, ettől mentett meg bennünket Széll miniszterelnök.

Legfőbb ideje is volt már ennek a helyzet tisztulásnak, mert mi akárhogy is igyekeztünk megértetni, némely elkábult idegen ajku magyar honossal, hogy ő a független Magyar állam tagja, nem hitte el, ha nem akarta, hiszen sehol sem látta kidomborodva ezt a magyar jelleget.

A hadseregben üldözött, lenézett valami volt, s bárhol cibálták meg zászlónkat vagy nyelvünket, kutya baj se lett érte.

Most a legkényesebb téren, a hadsereg terén visszaállítottuk a magyar nemzet tekintélyét. Hisszük, hogy a zászló kérdés rendezése is újabb lépés lesz e téren.

Igy, egészen megtisztított közjogunkkal aztán oda léphetünk az idegen ajku magyar honpolgárok elé s velük is tisztázhatjuk a helyzetet, s ők is könnyebben érthetik meg kötelességüket.

Mindezek után hálátlanság volna el nem ismerni Széll kormányelnök sikerét.

Azt a sikert, melyet nem szuronyos választások által, hanem saját egyéni sulya és tekintélyével ért el. Ez a tekintély szükséges azon állásnak, melyet betölt, hogy pótolja a múlt idők hiányait és szükséges e válságos időkben a nemzetnek, melynek oly sok az el nem intézett, vagy rosszul intézett ügye, hogy egy tetőtől talpig emberre van szükség ennek rendbehozására.

P—y.

Az osztrák delegáció választás.

Bécsből jelenti tudósítónk: Általános meglepetést okozott az osztrák politika után beállott fordulat. A delegáció választást az osztrák birodalmi gyűlés képviselőháza tegnap minden nehézség nélkül a mai ülés napirendjére tűzte. A választás a mai ülésen meg is kezdődött és akadálytalanul folyik. Az eredmény után sem lehet semmi kétség, a már ismeretlen jelöltek minden bizonnyal győztesen fognak kikerülni az urnából.

Ennek a meglepő fordulatnak a története a következő: A király sürgönyt intézett Jaworskyhoz a jobboldali pártok végrehajtó bizottságának elnökéhez és ebben a sürgönyben azt a határozott kívánságát fejezte ki, hogy a birodalmi gyűlés a legrövidebb idő alatt válassza meg Jaworsky a sürgöny vétele után azonnal összehívta a végrehajtó-bizottságot és előadván az uralkodó kívánságát, azt indítványozta, hogy a bizottság nevében a képviselőház csütörtöki ülésén indítványt tegyenek, melynek értelmében a delegáció tagjainak megválasztását a legközelebbi, tehát mai ülés napirendjére tűzze ki.

Az indítványt a végrehajtó-bizottság elfogadta és egyttal Jaworskyt bizták meg, hogy a napirendre tűzés indítványát megtegye. Az indítványhoz az összes pártok képviselői hozzá járultak a bizottság, csak az ifju csehek

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis-szöllősi deputáció.

Irta: Kincs István.

Kis-Szöllős kölykvárosnak is épen alig hogy beillik, hanem nagyratörő polgárok laknak benne. Legutóbb a zabarak emelését vették tervbe s igen praktikus indítvánnyal állottak elő. Abban egyeztek meg, hogy egy ezred huszárra volna szükségük: majd lenne a zabnak akkor mindjárt ára. Minekutána azonban a huszárezredek fölött ő felsége után mindjárt a miniszter rendelkezik, azért határozatba ment, hogy török, szakad, hanem a miniszter ur ő kelmét meg kell nyergelni.

Igen ám, de hogyan?

Könnyű dolog az nagyon. Berukkol hozzá egyszerűen egy deputáció. A vezérszónok üdvözli, mint a hazának egyik oszlopát s azután figyelmezteti, hogy az az oszlop az ő vállukon tállja a maga fundamentumát, mert ha ők ki találnának ugrani alóla és kormánypárti helyett ellenzéki tesznek meg képviselőnek, akkor aligha orrára nem bukik. Azért hát kéz kezet mos: a kis-szöllősiék mindég jó honfiak voltak s azok is maradnak; ők tudni fogják mindenkoron a kormány iránt tartozó kötelességeiket, tudja tehát a miniszter ur is, mivel tartozik a kis-szöllősiék irányában. Az a huszárezred sifli, azon csak ne is igen gondoskodják, hanem adja meg nekik melegiben.

A kis-szöllősiék tehát abban állapodtak meg. A városházán a határozatot a tanács csinálta, az egész városnak tudtára pedig a dobos adta. Hangosan kiabálta minden utca végén, hogy mindaz, ki a város érdekeit szívében viseli — pedig amolyan hunczut náluk úgy sem találkozik tehát mindaz, ki magát Kis-Szöllős derék polgárának akarja vallani, az tartsa lelkiismeretbéli kötelességének másnap reggel a vasuti állomás felé törekedni s a nagyméltóságú miniszter elé deputációba menni. Eltartása felől ki ki maga tartozik gondoskodni.

Másnap reggel minden asszony talpon volt már hajnalban. Annyi borzas főt Kis-Szöllősön azóta sem láttak mióta a boszorkányok náluk egyszer gyűlést tartottak. Mindenki kíváncsi volt, vajjon kik mennek, kik viselik szívtükön a város érdekeit annyira, hogy érte még kiadásba is verjék magukat.

Hanem az utca csak nem akart megelevenedni. Még az öreg bíró se ment: beteget jelentett. Szóval az egész deputáció, résztvevők hiányában szépen megbukott.

Hogy pedig a dolgot az újságba a komisz emberek ki ne irhasák s az egész vármegye fölöttük ne nevehessen, megint kiküldték a dobost az utcavégekre. Hangos szava tudtára adta mindazoknak, kiket illet, hogy a deputáció tulajdonképen csak egy nappal később leszen indulandó s nagy tévedés vagon a dolog körül, a mennyiben az összes uti költségek nem az egyeseket terhelik, hanem azokat a város pénztára állja, azért csak gondolják meg magukat

a kis-szöllősiék, hiszen hazafiasabb cselekedetet még soha nem miveltek, minthogy ez egyszer megindulnak a miniszter színe eleibe.

Ez hatott. Másnap reggel nyüzsgött a pályaudvar s sok embertől. A husz ezrendős legénytől a galambösz öregekig mindenki megindult: valóságos népvándorlás volt az. Ha beérnek Pestre, hát elsötétítik a napot, ha ugyan arra már ugys le nem nyugszik.

A vasuti tiszt meg máris elvesztette a fejét. Kevés volt a kocsija, kevés a kártyája, a kis-szöllősiék pedig hangos káromkodásokkal biztatgatták, hogy csak hamar kerítsen mindakettőből iziben elegendőt, különben úgy bemártják fönn a miniszternél, hogy még örülhet, ha bakterképen szolgálhatja tovább a tisztelt államvasutat.

Hanem hát használni az sem használt. Az állomásfőnök megfeszíthette magát, úgy sem állhatott szolgálatukra. Kinált nekik kocsit, melyekben hat ló, harminczhat ember el fér, de hát a kis-szöllősiék abba bele nem mentek s addig veszekedtek, miglen a főnök kénytelen volt a vonatot üresen elereszteni.

Szóval a tekintetes deputáció szépen lemaradt. Hogy mi következett ezután, annak csak az uristen a megmondhatója. Ha négy csendőr nem őrzi az állomást, hát dühökben úgy szét hordják, mint a rómaiak Jeruzsálem városát. Kő kövön ott nem marad.

Igy persze nem tehettek egyebet, minthogy a főnököt föladták az üzletigazgatóságnak. Az aztán csinált rendet. Egy hétbe telt mind-

kötötték ki azt a feltételt, hogy kikérjék a párt plenumának megválasztását.

Dr. Engels az ifjú csehek pártjának elnöke erre összehívta pártját a gyűlésre. Ez a párt gyűlés igen zajos volt. A csehek éles támadást intéztek Clary miniszterelnök ellen és szemére vetették, hogy a korona tekintette mögé bujik. Hosszu és heves vita után végre elfogadta a párt a delegáció-választás napirendre tűzését s avval a módosítással, hogy az arra vonatkozó indítványát ne a végrehajtó-bizottság, hanem a képviselőház elnöksége részéről tegyék meg. Így történt aztán, hogy tegnap maga dr. Fuchs elnök tette meg az indítványt, amelyet minden nehézség nélkül elfogadtak éppen úgy, mint ahogy ma akadálytalanul és simán megválasztják a delegáció tagjait.

Az osztrák politikában beállott nevezetes fordulatot tehát az uralkodó közvetlen beavatkozása idézte elő.

A földmívelési tárca a bizottság előtt.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miksa elnöklésével tartott mai ülésében, amelyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Darányi Ignác miniszter, a földmívelésügyi minisztérium részéről Kiss Pál államtitkár volt jelen, tárgyalás alá vette a földmívelési tárca költségvetését.

Fapp Géza előadó tüzetesen ismerteti a költségvetést és azokat a változásokat, amelyek a jelen és az előző évi előirányzat között mutatkoznak.

Komjáthy különösen ennél a tárczánál látja helyét az általános vitának, mert itt kell megbirálni azt, mi a kormánynak a közgazdasági politikája és vajjon helyes-e az az irány, amelyet a kormány követ. A földmívelési politika helyes célja nálunk csak a magyar fajnak az erősítése lehet. Ez irányban mindaddig vajmi kevés történt. Történetek ugyan helyes intézkedések, például a szőlőmívelés terén, de hogy mennyit lehetne és kellene még a magyar faj erősítésére tenni, azt a kivándorlások nagy mérvre is bizonyítja. Ha ezt meg akarjuk szüntetni, itthon kell fokozni a föld jóvelmezőségét és új keresetforrásokat teremteni. A kötött birtokok nagy része olyan helyen van, ahol akadályul szolgál a magyar faj erősítésének. A magyar állameszmének nem lesznek számottevő munkái azok az idegenek, akik különösen a felvidéken összevásárolják a birtokokat. Évtizedek óta szabadelvű czim alatt vezetik az ország ügyeit és éppen e kormányrendszer alatt történt azoknak a hitbizományoknak nagy szaporodása, amelyek legnagyobb

akadályul szolgálnak a magyar nép szaporodásának és vagyonosodásának. Jó közgazdasági politikának első és főfeladata lenne az, hogy a kisbirtokosok kezében minél több föld összpontosítsák. Kevés történt abban az irányban is, hogy a föld termékeinek nagyobb piacbiztosítsák.

Justh a Komjáthy által mondottak helyeslése után felhívja a miniszter figyelmét a sertésvészre, a mely országos kalamitás főleg a kis egyszertenciákat sújtja. Minden erővel azon kell lenni, hogy a baj és annak konzekvenciái enyhíthetessenek. Miután az állatorvosok nem tudnak segíteni a bajon, természetesen, hogy laikusok is tesznek kísérleteket. A hatóság, a helyett, hogy ezeket támogatná, a legszigorúbban jár el ily kísérletezők ellen, amint p. Kiszomborban is történt egy kísérletezővel, aki fényes eredményeket ért el a sertésvész kezelésénél s az volt a jutalma, hogy a hatóság megbírságolta. A hizott sertések Bécsbe szállítására nem ad a minisztérium kivételes engedélyeket, ami az illetőknek nagy károkat okoz.

Bartha Ödön elszomorítónak tartja azt a tényt, hogy az 1867-iki első szükesztendő előidézte Magyarországon azt, hogy a tengerinek élelmiszerül használása előmozdította a pellagra terjedését s hogy a buzatermelés saját szükségletünk fedezésére sem volt elegendő, holott a külön vámtérlet ellen mindig azt szokták felhozni, hogy tultermelést vonna maga után. Nem talál szót a költségvetésben semmit arról, hogy a birtokmegosztások nagy egyenlőtlenségének orvoslására mit szándékozik a kormány tenni. A legcélszerűbb orvosszer lenne, a földbirtoki hitel megfelelő szervezése. A múlt évben megalkotott szövetkezeti törvény úgy látszik, nem képes e téren a bajokat orvosolni. A központi szövetkezet elnökére nézve kérde szót, vajjon ez az állás-e a sine cura, vagy pedig a főispánság, mert az egyiknek okvetlenül annak kell lennie. Egy aktív főispánnak ily fontos új intézmény terén nem lehet a megkívánható tevékenységet kifejtteni.

Gyurkovics a horvátországi erdők kezelésénél azt tartja, hogy megfelelő intézkedésekkel, iparvasutak építésével stb. növelni lehetne a bevételeket. Kívánatosnak tartja továbbá szót, hogy általános folyamszabályozási terv alkottassék a Szávának a bevonásával is. Nálunk óriási fejlődést értek a vasutak, de a közlekedés egyéb eszközei, különösen a vízi forgalom áldozatul esett ennek a mesterséges fejlesztésnek, ami egyáltalán nem egészséges állapot.

most a kis-szöllősi állomásra került kocsin annyit, hogy még a lovakat is másodosztályban lehetett volna szállítani.

A kis-szöllősiek mind elhelyezkedtek benne, a gőzös füttyentett s azzal ucuzu ment a deputáció a miniszter elébe. Estére már Budapesten defiliroztak zárt sorokban. Nagyt ittak s véges-végül Isten nevében lefeküdtek.

Másnap azután fölkeresték a minisztert. Hanem akárcsak minden összeesküdött volna ellenünk; a miniszter épen előtte való nap utazott el fürdőre. Messze ment nagyon, még az ország határán is tul. Mert hát fölfordított világot élünk. Valamikor minden náció, melyik egyszer kedvére akarja kimulatni magát, csak Magyarországra törekedett, manapság meg a magyar is az idegen lőre után szomjuhozik: mód nélkül tetszik az nekünk, mikor a német látott szájjal nézi, hogy egész hordó se tud földhöz verni minket belőle. Pár százast csak megér az a multság.

A kis-szöllősiek persze üzenétek, azt kérdezték egymástól, hogy hát izé no . . . mit csinálnak már most.

— Menjenek az államtitkárhoz — segítette ki őket a hínárból egyik tisztviselő.

— Menjen a gyöpi — felelte egyik esküdt kidüllesztett mellel — mi csak a miniszterrel beszélünk.

— Akkor hát takarodjanak haza — boszankodott a hivatalnok.

No, no — csitította az esküdt — talán olcsóbban is adhatná az ur. Mert hát hogy igenis az ur

most a kis-szöllősiekkel beszél s azt az ur nem tudja, hogy a kis-szöllősiek hánynak verték már le a lábát.

Nem várt feleletet, hanem kikotródott elől. A többi meg utána. Künn azután szépen meg egyeztek azon, hogy az esküdt igazán jól beszélt, mert ő csak a miniszterhez kaptak megbízást, nem pedig az államtitkárhoz. Meg azután igaz is, ha valaki a fejétől akar valamit, bolond, ha a lábával beszél.

Két napig még mulattak a fővárosban. Rengeteg bort megittak, sok pénzt elpeccsenyéztek, míg végtére rá gondolták magukat a hazamementelre.

Otthon asszonyáradat fogadta őket. A mi számbavehető férfinép volt, ugys elment deputációba. Első kérdésük is az volt:

— No jönnek-e a huszárok?

— Gutát jönnek — felelt az öreg biró.

— Aztán miért nem jönnek?

— Mert nem kellenek már: Pesten az a hír, hogy fölment ugys a zabnak az ára. A mint a zsidók minket megláttak, forinttal mindjárt drágábban fizették: félték, ha elviszszük tőlük a katonaságot, kevesebb lesz a szállítás. Elértük tehát, a mit kerestünk, drágább már a zab. Most pedig tisztelt polgártársak, mielőtt szétmennénk, menjünk, igyunk még egyet a város kontójára, melynek érdekeit oly önzetlen hatósággal képviseltük.

Senki se mondott ellent. A néparadat lassu méltósággal kezdett hömpölyögni a kocsmá felé.

A városi adóhivatal reformjához.

Mig az adóügyek kezelésével ugy a pénzügyi kormányzat, mint a közvetlen érdekelt felek legalább általánosságban meg lesznek elégedve, addig nagyon sok szó, javaslat és észrevétel fog elhangzani s nagyon félő, hogy a jelenlegi állapotok éppen e miatt nagyon sok idő mulva lesznek ugy megváltoztatva, hogy mind a két fél igényei a törvény szellemének megfelelően jogos kielégítést nyerjenek.

Hogy a városi adóhivatalnál divó ügykezelés reformálása felettébb szükséges, azt leginkább az adófizető feleknek kell hangoztatni. Hangoztatni kell pedig első sorban azért, hogy jogaik minden irányban megóvassanak, a jogtalan zaklatásoknak vége vettessék, az előírások a törvény szigorú megtartásával vezetessenek keresztül, s csak másodosorban azért, hogy az ügykezelés olcsóbbá tétessék.

Hogy a reformálás szükségességét kimutathassuk, kiméletlenül rá kell mutatnunk azokra a tarthatatlan állapotokra, amelyek jelenleg Nagyvárad város adóhivatalánál fennállanak; fennállanak pedig a mostani körülmények között csak alig, vagy nagyon drágán orvosolhatólag.

Lássuk első sorban az adókivetésnél fennálló hibákat:

Számtalan adózók, kik lakásukat több ízben változtatják, két helyen is megróvatnak egy és ugyanazon adóval, sőt nem egy esetben a háztulajdonos és kereskedő vagy iparos kereseti-adója is kétszer iratik elő, egyszer lakásánál s másodoszor tüzeti helyiségénél.

Sok-sok példa igazolja, hogy az adóalapot képező foglalkozástól 4—5 évvel ezelőtt felhagyott adózó, nem létező foglalkozása után van megróva s évek kellenek hozzá, mig költséges és fáradságos utánjárással terhétől megszabadulhat, addig polgári nemes nyugalommal kénytelen elszenvedni a zaklatás különféle nemeit.

Ha itt mindjárt rámutatunk a törvény azon rendelkezésére, hogy az összeírás házról-házra való feljárással eszközölendő, s hogy ezenkívül az adózótól az igazságnak megfelelően kiállított bevallási-ív követelendő, egy nagy kérdéjjel állunk szemben e tekintetben, hogy a mondott hibák mért nem csak ritkán, szörványosan fordulnak elő.

Az előírás késedelmes voltát akkor is tudjuk be a munkaerő hiányának, ha manapság következetesen azt hangoztatják, hogy jóval kevesebb alkalmazottal más beosztás mellett helyesebb adókezelést érhetünk el; tekintsünk el tehát attól, hogy ma, a negyedik évnegyedi adó esedékessége napjaiban sincs az adóhivatal abban a helyzetben, hogy kinek-kinek tartozását adókönyvecskéjében feltüntesse, s ne vegyük figyelembe, hogy több rendes adófizető, kinek változott körülményei miatt adóelőírásra van igénye, a mult évi alapon végrehajtás, sőt dologi végrehajtás alatt áll; de nézzük a nyilvántartás körül fenn forgó további visszátságokat.

Rengeteg a panasz, hogy a jelzőlogólag leköltött ingallanságok után eső általános jövedelmi póladó nem kellő mérvben iratik le, a késedelmesen vagy hibásan kiállított bevallási-ívek egyszerűen félretétnek, s itt éppen a kevésbé intelligens, a legszegényebb népség szenved; ha nincs elég képessége egy űrlap készítésére, tudása hiányát megfizeti zsebe. Ki az a ki mellére űtve azt mondja: »Itt vagyok, forduljatok hozzám s én kötelességemhez hiven utbaigazítással szolgálok?»

Az ingatlan birtokot közvetlenül terhelő adók kivetését csak annyiban tehetjük szóvá, hogy azok előírását sokkal hamarabb lehetne eszközölni s a birtokváltozásokat gyorsabban keresztül vezetni, hogy így a többi adónemek előírásának idejében azzal ne kellenék bajlódni, más tekintetben itt az érdekek csak alig számbavehető mérvben csorbíthatók.

Vegyük most sorra a kezelés egy fontos részét, az adóhátralékosoknak jelzőlogólag való biztosítását

Van a törvénynek ide vonatkozólag intézkedése, s ez olyan, a mely ellen először szólni nem lehet és nem szabad s a mely másodosorban igazságos is.

Gyakori az eset mindazonáltal, hogy a legcsekélyebb összegű adó is bekebelezéssel biztosít

tatik, míg nagy összegek minden intézkedés nélkül vezetnek át egyik évről a másikra. Legyünk meggyőződve, hogy itt is mindig a legszegényebb adózó károsodása áll elő, mert tudjuk azt, hogy egy bár a legcsekélyebb összegű adóval megterhelt ingatlanságra is kölcsönt szerezni, vagy azilyent mint biztosítékot feltüntetni csak a legrikább esetben lehet. — Mondjuk ki őszintén, hogy nálunk a törvény ide vonatkozó szakasza sem alkalmaztatik megfelelően.

Nagyjában és általánosságban feltüntetve a kivétel és biztosítás körüli visszasságokat nézzük, hogy a behajtás körüli eljárás megfelelő-e a kincstár várakozásának és az adózó felek érdekeinek.

A legapróbb részletekbe menő törvény sem terjeszkedhetik ki minden specziális esetre, az adófizetés tekintetében csupán azt rendeli, hogy az évenként négy egyenlő részletben válik esedékessé, vagyis jogot ad a behajtásra hivatott közegeknek a febr., máj., aug. és nov. hónapok 15-ike után egy-egy részletet a legutolsó s legszükségesebb szükségleti tárgy elköttyavetyélése során is behajtani.

Nagyon sokan hálával tartoznának az adóhivatal iránt, ha ezen törvényes rendelkezést megtartanák s összegegyeztetnék a törvényerővel bíró azon miniszteri intézkedéssel, hogy az adó az adózó polgár jövedelmi forrásának megnyílásával hajtandó be, mert míg a háztulajdonosokat terhelő adó is csak az év utolsó hónapjaiban hajtatik be kényszereszközök alkalmazásával is, addig azok soha sem fognak elegendet tenni e tekintetbeni állampolgári kötelezettségüknek, mert tudva levő, hogy a házfentartással járó javítási és más kiadások ugyan erre az időszakra esnek, az meg nyilván való, hogy az adófizetést legelőbbben ugyiszólva a körműkre hagyják égni, a csekély házbérjövédelmet meg éppen nem képesek a kényszer behajtás idejére letétként kezelni.

Viszont a legtöbb ipari és kereskedői foglalkozásnál lelketlenség számba menne az adót az őszi időszak beálta előtt kényszer alkalmazással is behajtani.

Hogy mind ez miért nincs így, arra bizonyára azt nyerjük válaszul, hogy kevés a behajtásra hivatott közeg.

Fogadjuk el azt is, engedjük meg hogy a behajtás sikerrel csak aug.—november hónapokban eszközölhető. de ne hajoljunk meg a talán minden második tételnél szembeötlő, — hogy ne mondjuk részlehajlás, de elnézés előtt.

Megvagyok győződve, hogy a példák felhozását az adóhivatal készséggel elengedi, ellen esetben azokkal kevesen szolgálhatunk.

Általánosságban azonban felemlíthetjük, hogy míg az egy udvaron lakó háztulajdonos és 4—5 lakó közül 1—2 lakó folytonos zaklatás, végrehajtás alatt áll, addig a különben folytonos kereseti forrással bíró 2—3 lakó és a háztulajdonos legfeljebb egy intő czédula eldobása után nyugodtan várja a következő adó-évet.

Hogy állunk a késedelmi kamatok számításánál? Bizony sajnálattal kell konstatálni, hogy az a legtöbb esetben vagy az adózó előnyére, vagy annak hátrányára, de csak a legrikább esetben számíttatik törvényesen, távol legyen tőlünk azt állítani, hogy rossz akaratból, mert kerülni óhajtjuk a személyeskedésnek még csak látszatát is, csupán a közönség iránt érzett rokonszenvünk s a közérdek mondatja ki velünk, hogy mindezen felsorolt bajok az adóhivatali közegek szakismeretének hiányára vezethetők vissza.

A műveltség bizonyos fokára egyesek minden iskolai képesség nélkül is felemelkednek, de mégis az iskola annak biztos alapja. Nem is esnek e tekintetben a mi említett tisztviselőink kifogás alá, de a művelt és szakember közt óriási ám a különbség.

Ugyan ki az, ki nem ad nekünk igazat, midőn az állítjuk, hogy p. o. egy a felső-kereskedelmi iskolában végzett s szerencsés körülményei folytán számtiszté megválasztott tisztviselő a törvény legelemibb ismerete nélkül a táj ismeretét igénylő adó-ügy kezelésére képtelen. Ki nem osztja azon nézetünket, hogy oda igenis a törvény lapjain jártas, széles ismeretkörrel bíró ember kell.

A kir. törvényszékhez irnokká csak az nevezhető ki, a ki a telekkönyvi szakvizsgát elő-

zőleg sikerrel kiállotta. A közigazgatás más ágainál gyakornokokat alkalmaznak, hogy ezekből szakértő tisztviselőt nyerhessenek. A kir. adóhivataloknál és pénzügyigazgatóságoknál csak lassu és fokozatos előléptetés folytán juthat valaki önálló ügykörhöz. Csupán a városhoz megválasztottak oszthatók be minden mellék tekintet nélkül az adóhivatalhoz vezetőkként. Ezért van aztán az a nap nap-nap után előforduló eset, hogy egyik-másik valamikor más munkakört betöltött díjnok utmutatása nélkül a gépezet meg áll, s hogy a legfontosabb teendőket ezeknek kell ellátni, jó szerencse, hogy teszik azt anélkül, hogy felebbvalóiknak legalább szemökben nem mondják szakismeret hiányukat.

Rá térve a dolog velejére mondjuk ki, hogy az adóhivatal kerületekként való beosztása a létező bajok megszüntetésére nem elégséges sőt nem is szükséges, sok tekintetből káros is lenne, amennyiben az az egyes kerületek élén állók között a közönség rovására eső versenyt idézne elő s olyan forma dolgok történhetnének, mint a községeknél adta elő magát akkor, a midőn az adóbehajtás körül tulbuzgó jegyzők bizonyos jutalomba részesültek s egyesek a szabályok tulhágása miatt több rendbirsággal sújtattak, mint amennyit jutalomként élveztek.

Első sorban gondoskodni kell kellő szakismerettel bíró tisztviselő képzéséről, a pályázati feltételek közzé fel kell venni a szakismeret kimutatását, az megszereshető közigazgatási tanfolyam hallgatásával, esetleg magán szorgalom útján s igazolni lehet a pénzügyigazgatóság által kiállítandó bizonylattal, a hol a jegyzővizsgára bocsájtottak részére az adó-ügyekből előírt ismeretekből kellene szigorlatot kiállítani.

A munka beosztást az egységes vezetés mellett is lehet és kell azonban más alapokra fektetni, nevezetesen pedig bizonyos számtól, bizonyos számig egy a kezelésért felelős tisztviselő jelölendő ki s az látandó el megfelelő segédszemélyzettel, de az egész ügykezelésnek minden esetre az adóügyi tanácsos kezében kell összpontosulni.

Nézzünk meg csak egy nagyobb jegyzőséget, vagy egy 6—8 községből álló körjegyzőséget, a hol 2—3000 adófőkönyvi szám, sőt több is van, ott az előírást, könyvelést, behajtást és beszédést a jegyző, jó esetben egy irnok segítségével, ezer másféle teendők mellett pontosan elvégzi s alig hiszem, hogy volna egyetlen tétele, a melynél a hátralék fennállásának okát adni ne tudná. Míg nálunk 4—5000 tétel talán évtizedeken keresztül mint hátralék vezetetik s nincsen senki, ki okadatolhatná, hogy miért. A nagy közönség pedig, talán némi alappal, azon vélekedésben van, hogy a leírás körüli eljárással az arra hivatottak nincsenek tisztában, s mi következik ebből? A kir. pénzügyigazgatóság lát egy rengeteg nagy összegű hátralékot, természetesen kötelessége tudatában, a legvégső eszközöket is igénybe véteti annak elosztására, holott ha a bevehetetlen tartozások és törvényeszerű leírások kötelességszerűleg idejében leiratnának, az aránylag csekély hátralék nem hajtának be tüzzel-vassal, hanem méltánylást érdemlő esetekben a fizetőképes felek kellő halasztási időt nyernének.

Lehet, hogy némi költséggel jár, de minden esetre a legrövidebb idő alatt kiirandók lennének tehát a bevehetetlen látszó tartozások, azokra a törvényes formák megtartásával a leírási javaslat megteendő, a leírás keresztülvitele szorgalmazandó lenne.

Az alkalmazásban levő adóügyi tisztviselők és általában az adóügy kezelők utasítandók lennének, hogy a nélkülözhetetlen elméleti és gyakorlati jártasságot sajátítsák el s bizonyos határidő alatt egy kijelölendő bizottság előtt szerzett ismereteiket mutassák ki, mert csak akkor lesznek teljes joggal felelősségre vonhatók minden elkövetett szabálytalanságért.

Különösen az adóhivatalnál — hol szorosan vett másolási munkák alig fordulnak elő — hol minden számjegy lejegyzése vagy törliése nagyon fontos, minden munkákot kész emberrel töltendő be s ha ez így lesz, tekintve, hogy tudvalevőleg a kellő szakismeret több mint fél munka, jóval kevesebb számú alkalmazottal s a mostani rendszernek csekély változtatással fenntartása mellett jó és gyors adóügy kezelés érhető el.

Ki legyen színigazgató?

— Az állandó színház belügyei. —

Vagy jobban mondva: *Milyen legyen a színigazgató?*

Mikor a f. évben az utolsó nyári szezont lezártuk, akkor kifejezést adtunk már azon nézetünknek, hogy ez az időpont egy új aerát kell hogy jelentsen színészetünk történetében.

Az a nagymérvű anyagi áldozat, melyet a város tett színészetének érdekében, megérdemli, hogy teljesen új aéra következék be az új muzsacsarnokban. A mióta ezt irtuk, már a színügyi bizottságnak a városi közgyűléshez intézett kérvénye bőven kifejtette ezt. Eddig »a legjobb nyári állomásnak« neveztek bennünket különös előszeretettel a vidék színigazgatói, melyet kötelességüknek tartottak nyaranként megfajni azért, hogy a személyzetet összetartsák. Különbféle társulatoknak meg volt egy hasonló vonása: *az üzleti szellem.* Előttük nem volt művészeti és kulturális cél, hanem mindenkor a pénztár tartalma lebegett szemük előtt. Ennek következtében a közönség izlése oda fejlődött, hogy a midőn saját jó indulatától vezetve egy igazgató megkisérti, hogy komoly dolgokat adasson, törekvése hajótörést szenved. De a szezont ki kell huzni valahogy, tehát előhoz mindent a mivel csak a közönség innyét csiklandozhatja, le megy egészen a Vigszínház hirhedt műsorához és felhozza onnan a kasszadarabokat.

A színügyi bizottság azonban a midőn ezt meggyőző érvekkel kifejti, egy nagy lépéssel tovább megy és azt mondja, hogy a megváltozott helyzethez *feltétlenül szükséges* a színügyi bizottság reformja is olyaténképen, hogy a színügyekben nagyobb hatalommal ruháztassék fel. Birja nemcsak a jelenlegi ellenőrzési és tanácsadási jogot, hanem ez a bizottság szerződtesse a színigazgatót is. Hogy érvet keveset tud felhozni kérvénye mellett, hát gorombáskodik. Azt mondja pl. a közgyűlésnek, hogy nincs is annyi műérzéke a közgyűlésnek, hogy ellenőrzést tudjon gyakorolni az előadások felett, hogy a színigazgatók és társulatok felett műértőleg ítéljenek. Azt mondja továbbá, hogy a közgyűlés inkább megvesztegethető, mint egy a színügyekben teljhatalommal felruházott szűkebb körű bizottság. Meg vagyunk róla győződve, hogy a bizottság ezen érveit hiszi legerősebbeknek és a midőn emancipálni akarja magát a közgyűléstől, a »tömegetől« büszkén mutat rá magas műérzékre és a csalhatatlanságot akarja magának tulajdonítani.

Nem akarjuk éppenséggel elvitatni ezt a színügyi bizottságtól és ha a közgyűlés nem fogná jogait megcsorbítani azzal, hogy a bizottság jogait bővitse, örülni fog mindenki, hogy a színügyi bizottság tagjai a közgyűlésen gyakorolják befolyásukat abban az irányban amelyet ők jónak találnak.

Nem állhat meg különben a bizottság kérvényének azon része se, hogy a közgyűlés inkább befolyásolható, mint egy teljhatalmu bizottság. Egy bizottság kevés számú tagjait inkább vezethetik különféle mellék tekintetek, melyek a színházi életben oly igen nagy szerepet játszanak. A fővárosi részvényes színházaknál pl. a tagok szerződtetésénél előnyben részesülnek azok a tagok, a kik valamely részvényes rokonságába tartoznak. Az is megtörténik, hogy a részvényesek diktálnak az igazgatóságnál a műsor összeállításánál s mivel az az igazgató teljesen hatalmuk alatt áll, tehát engedelmeskedik, vagy közhelyes szöveggel élve, úgy füttyöl, a hogy a részvényesek

diktálják. Nem ellenőrizhetjük a híreket, hogy mi az alapjuk, de szájról-szájra jár adomaként, hogy fővárosi színházaknál a részvényesek az öltözőkbe is bejáratosak és tanácsokat adnak a szereplőknek.

Eddig az új színház igazgatóságára egy pályázó van s ez *Kövesi Albert*, a ki egyik helybeli lapban nyilvánosságra is hozta ebbeli szándékát. Neki különben mindegy, a színházi bizottságtól kapja e meg a színházat, vagy a közgyűléstől. E nyilatkozatából az új muzsa-csarnok jövője iránt igazi lelkesedés világlik ki, igéri, hogy nem üzleti szellem fogja vezetni az új színház vezetésében. Előnye az, hogy társulatának még öt évig biztos helye van a nyári szezonban az ó-budai Kisfaludy-színházban és így nem kell személyzetének megtartása czéljából nyári állás után néznie.

Az új igazgatónak olyannak kell lenni minden esetre, a melyet *Kövesi Albert* lerajzol nyilatkozatában és ha *Kövesi* elég garanciát tud nyújtani mind a még ezután összeállítandó társulatának személyzetével, mind pedig eddigi igazgatóságával, hogy betudja váltani ígéretét, melyben különben Nagyvárad eddigi igazgatói is bíztek, úgy senkinek sem lesz kifogása az ellen, hogy ő vonuljon be az új muzsa-csarnokba.

A színház bokréta-ünnepé.

Egy félszázadnál tovább készültek szóval és írásban a nagyváradi állandó színház létesítésére. Sok harc volt a városházán és a sajtóban a színház felett, de csak az utóbbi pár évben kezdett a kérdés komolyabb alakot ölteni.

Néhai *Knap* Ferencz építész adta az első eszmét, hogy a színház Olasziban a Bémer-téren építtessék. Csakhamar felkarolták ahhoz értő, szakemberek: *Sztarill* Ferencz, *Ländler* Ferencz az eszmét s különféle terveket készítettek, amelyek mindenike bevált, de azok bármelyikének keresztülvitele a pénzkérdésen akadt meg.

Végre id. *Rimanóczy* Kálmán zseniális építészünk rámutatott szerencsés kézzel, hogy miként lehet a színházépítés félszázados kérdését pénzügyileg is a városra nézve kedvezően megoldani. A Bazar-épület jövedelmeként évi 20,000 frt jövedelmet biztosított.

Ma már áll a színház falazata s tegnap megülték a hagyományos bokréta-ünnepélyt.

Örvendetes, dicséretre méltó buzgalommal törekedett három jónévű építészünk: *Rimanóczy* Kálmán és társvallalkozói: *Guttman* József és *Rendes* Vilmos, hogy a színház alig 3 hónapi munka után tető alá kerül, s méltó büszkeségünk, hogy a város ezen monumentális épületét nagyváradi vállalkozók, nagyváradi munkásokkal emelték.

A bokréta-ünnep alkalmából a színház homlokzatát czimerekkel, lobogókkal, virágfüzerekkel és lombgírlándokkal díszítették, közösen hatalmas magyar czimer alatt nagy táblán

»Éljen a király!«

felirat s alatta Hunnia hatalmas alakja megkoszoruzza a következő feliratot:

Eljen BEÓTHY LÁSZLÓ
főispán,

Dr. BULYOVSZKY JÓZSEF
polgármester,

A NAGYVÁRADI KÖZÖNSÉG,

FELLNER és HELMER
építészek,

BUSCH és KRUBICZA
építési ellenőrök,

Íj. RIMANÓCZY, GUTTMANN és RENDES
vállalkozó építészek

és a

MUNKÁSOK.

Az összes munkások mintegy 300-an a homlokzatnál levő állványokon helyezkedtek el

s a tűzoltóbanda Rákóczy-indulója után *Vass* Ede kőműves előmunkás tartott beszédet. Hálát adott Istennek, hogy őket a munkával elősegítette s jövőre is kérte Isten áldását. Majd elítelte a királyt, akiért a magasban poharat üritett, — a főispánt, a polgármestert, Nagyvárad város tanácsát, az építési bizottságot, *Busch* Dávidot, a város közönségét, *Fellner* és *Helmer* műépítészeket, *Krubicza* József építésvezető mérnököt, *Rimanóczy*, *Guttman* és *Rendes* vállalkozókat, a munkavezetőket és a munkásokat.

Lélekemelő volt, midőn a beszéd után a magasban száz és száz munkás levett kalappal énekelte a Hymnust.

Ezután a munkások között virslit, kenyeret, bort és pénzajándékot osztottak ki.

Alkonyatkor a homlokzaton levő transparentet kivilágították.

Az építésvállalkozók a vállalkozói irodában gazdag lakomát adtak a városi tanács, a felügyelő-bizottság tagjainak és a meghívott vendégeknek.

A lakomán jelen voltak: a *Guttman* nővérek, *N. Juszt* Károlyné, *Rác* Mihály főjegyző, *Schöpplin* Ágoston postaigazgató, *Száhländer* Károly, *Dús* László, *Ragány* János, íj. *Rimanóczy* Kálmán, *Rendes* Vilmos, *Guttman* József, *Busch* Dávid, *Diósi* Soma, *Darvassy* Sándor, *Bozóky* Béla, *N. Juszt* Károly, dr. *Döry* Ferencz, *Lovas* Zsigmond, *Bordé* Ferencz, *Istvánffy* István, *Sztarill* Ferencz, *Szemes* Ferencz, *Krubicza* József és a lapok képviselői.

Elsőnek *Száhländer* Károly állott fel. Örömet fejezte ki s ez a város közönségének is öröme, hogy a színház helybeli építészek emelik. Élteti az egyik vállalkozó jelenlevő női családtagjait s a három vállalkozót: *Rimanóczyt*, *Guttman* és *Rendest*.

Rác Mihály felemelte, hogy 60 éve tervezik a színházat, de végre is *Rimanóczy* az érdem, aki a finanszírozás nehézségének megoldásával azt dűlőre vitte. Élteti első sorban id. *Rimanóczyt* s e mellett két társvallalkozóját: *Guttman* és *Rendest*.

Dr. *Döry* Ferencz a színház építését nagy buzgalommal, odaadással vezető *Krubicza* mérnökért üriti poharát.

Tösztokat mondtak még *Fehér* Dezső *Busch* Dávidra, *Bozóky* Béla a sajtóra stb.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 28. Értekezlet a fuvardíjszabás dolgában d. e. 10 órakor a vármegyeházán.

November 1. A kerületi betegségyűző pénztár közgyűlése a tűzoltó laktanyában.

November 2. Sajtópör a törvényszéken.

November 5. A Kossuth-szobor leleplezése Tenkén.

November 5. Városatyá választás Olasziban és Velenczén.

November 14. A halásztársulat értekezlete a vármegyeházán.

November 18. Sajtópör a törvényszéken.

* **A püspökök elutazása.** A bibornok püspöki palota vendégei a tegnapi nap folyamán hagyták el Nagyvárad városát. *Bubics* Zsigmond kassai püspök *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspökkel, továbbá *Plent* Nándor és *Streit* Ferencz titkáraikkal a tegnap délelőtti gyorsvonattal utaztak el *Budapestre*, onnan pedig püspöki székhelyeikre. *Meszlényi* Gyula szatmári püspök a délután fél három-óránál vonattal utazott el *Hippich* István Jézus társasági rektorral Szatmárra. A távozó vendégeket *Fetser* Antal kanonok s az udvari papság kísérte ki az állomásra.

* **A muzeum gyarapodása.** Muzeumunk legújabbán csinos műtárgyal gyarapodott: b. e. Szaniszló püspök szobrának gipsz-modelljével, melyet egy bőkezűségéről és jótékonyágáról ismert főpap ajándékozott, kinek nevét, fájda-

lom, nem szabad kiirunk. A modell egy méternél jóval magasabb a talapzattal együtt; az alak maga bonzírozva van, a talapzat szürkére festve, úgy, hogy az eredetinek színét is meglehetősen hiven adja vissza. Egyelőre a muzeum szép nagytermében nyert elhelyezést. Mivel az idő már télre jár s a muzeum se igen sokáig lesz már nyitva, felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy az érdekes műtárgyat mielőbb tekintsék meg.

* **Szentgyakorlat a papnöveldeben.** A Mindenszentek ünnepe előtti három napot magabaszállás és elmélkedések között töltik az ifjú levíták, kik jövőre magasztos hivatásukra készülnek elő a papnöveldeben. Tegnap este tartotta *Halász* Gyula lelkiigazgató a megnyitó elmélkedést, melyen dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök Ő Eminentiája is megjelent, hogy példájával oktassa a papnöveldeket a lelki gyakorlatok fontosságára.

* **Egy fővárosi plebános kitüntetése.** Ő Felsége *Kanovits* Béla czimzetes apát és budapest—józsefvárosi esperes-plebánosnak az egyház, valamint a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a harmadosztályú vaskorona-rendet adományozta.

* **Id. Bulyovszky József temetése.** Óriási mérvben nyilatkozott meg a részvét tegnap délután b. e. id. *Bulyovszky* József temetésén. A tágas udvart, a halottas ház előtt az utczát előkelő közönség foglalta el, hogy kifejezze részvétét a gyászoló család fájdalma felett. Megjelentek a végtisztességtételen: *Beöthy* László főispán, *Ritoók* Zsigmond tábla-elnök a tábla-bírói karral, *Tassy* Pál törvényszéki elnök a törvényszéki és járásbíróóságok bírói karával, *Hlatky* Endrével élén az ügyvédi kar számos tagja, *Rác* Mihály vezetése alatt a városi tisztviselők, *Papp* János főjegyzővel a vármegyei tisztviselők testületileg, *Papp* Miklós pénzügyigazgatóval a pénzügyigazgatóság számos tagja, továbbá *Laurán* Ágoston g. kath. püspöki helynök, *Sal* Ferencz kir. tan., *Radnay* Farkas és *Kucsovsky* Lajos r. kath. kanonokok, *Sipos* Orbán, *Sarkadi* Tihámér g. kath. kanonok, *Osterlamm* Ernő, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Molnár* Imre, *Száhländer* Károly, *Géczy* Lajos, *Frankó* Endre, *Rádl* Ödön, dr. *Sarkadi* Lajos, dr. *Vucskics* Gyula, *Makucz* Ernő, *Sztarill* Ferencz, dr. *Vári-Szabó* Béla, *Szemethy* Géza, *Kupár* Rezső, *Mayer* Antal, *Nyáry* Ignác, *Miskolczy* György, *Szunyogh* Lóránd, dr. *Miskolczy* Ferencz, *Némethy* Károly, *Guttman* József, *Nesztor* József, *Szabó* József, *Markovits* Károly, *Léderer* Dávid, *Schütz* Albert, *Hegyesi* Márton, *Farkas* Izidor, dr. *Grósz* Albert, *Veress* János, dr. *Wimmer* Julián, *Perjéssy* Mihály, *Molnár* Lajos, id. *Rimanóczy* Kálmán, *Sulyok* István, *Ficzek* Lajos, *Böszörményi* Géza, *Krubicsek* József, *Mártonffy* Bogdán, *Schöpplin* Ágoston, *Rutter* Emil, *Terneyi* Antal, *Reismann* Mór, *Tichy* Gyula, *Vulkan* József, dr. *Sipos* Árpád, *Bertsey* György, *Cséplő* Péter, *Kugler* Albert, *Mezey* Mihály, *Palalay* Lajos, *Schweiger* Ede, báró *Chappon* Samu, *Huzella* Gyula, *Meskó* Boldizsár, *Böszörményi* Géza, *Krüger* Viktor, *Kiss* Elek, *Nozáky* Rudolf, *Karger* Sándor, *Glatz* Antal, dr. *Gyémánt* Jenő, *Balogh* Döme, dr. *Döry* Ferencz stb. A r. kath. iskolák tanító-kara *Stark* Gyulával, a községi tanítók *Réz* Mihály felügyelővel és a polgári leányiskola tanítónői özv. *Rechné-Bauer* Zsófiával jelentek meg a temetésen. A gyászszertartást *Dencs* János tb. kanonok végezte, *Kópis* József és *Pák* Emil káplánok segédletével. A remek érczokorsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. A boldogult közszertartásban állott öreg ur hülttetemeit az olasz-i sirkertben

helyezték örök nyugalomra. Béke peraira. — A díszes temetést Germán Károly »Kegelet« temetkezési intézete rendezte. A koszorús koscsit a következő szebbnél szebb koszorúk díszítették:

Felejthetetlen jó férjének — Linka. Felejthetetlen jó édes atyjuknak — Zseni és Józsi. Felejthetetlen jó atyjuknak — Jani és Sarolta. Felejthetetlen jó atyjának — Guszti. Szeretett apósának — Mezey Mihály. Kedves jó nagyatyjuknak — Gyula, Ilona, Józsi, Ödön és Erzsike. Szeretett testvérnek — Fáni. Forrón szeretett testvérnek — özv. Palalay Jánosné. Felejthetetlen rokonnak — Mina és Vilma. Józsi bácsinak — a Sipos család. Forrón szeretett Józsi bácsinak — Palay család. Szeretette jelöl — a Sebő család. Hálás kegyelettel — Örley Lajos és családja. Szeretett nagybátyjuknak — Szász József és családja. A kedves Józsi bácsinak — Erzsi és Bandi. A kedves Józsi bácsinak Ilona és Ödön. Szeretett nagybátyjuknak — Örley Kálmán és családja. Szeretett nagybátyjuknak — Dezső és Jolán. Utolsó üdvözlétül — Biró társaid. Utolsó üdvözlétül — Kározsóy család.

* **A Mária szobor talapzata.** A Széchenyi-téren levő Mária szobor áthelyezését a tér alkalmasabb pontjára, elhatározta Nagyváradi városa s e célra átalakították a sétateret. A remek szobornak megfelelő, stilszerű márvány talapzatot készítenek, a melynek költségeit dr. Schlauch Lőrincz bibornok vállalta magára. A talapzatot olyannak akarják, hogy műbecse legyen s ezért felkérték Alpár Ignácz műépítést, hogy készítse el a szoboralap tervét. Mint értesülünk, Alpár a felkérésnek nem tehet eleget, hanem Busch Dávid v. főmérnök felkérésére a talapzat tervének elkészítését Kiss György szoborművész vállalta el s annál nagyobb készséggel vállalkozott erre mert a remek szobor is az ő műve.

* **Papszentelés.** A nem régiben tartott papszentelés alkalmával Kovács Márton végzett theologust nem szentelhetette áldozópappá a bibornok-püspök Ó Eminentiaja, mert nem volt meg a kánonszerűleg megkövetelt kora. Időközben elérvén ezt a kort, ma reggel 7 órakor fogja őt miséspappá szentelni a bibornok.

* **A választók fuvardíja.** Széll Kálmán belügyminiszter a tiszta választások érdekében eltiltotta az etetést, itatást, de utasította a vármegyét, hogy a helyi viszonyokhoz képest állapítsa meg a választásoknál a választási székelyen kívül lakók fuvar-díjait. Biharmegye székházában tegnap volt az alispán elnöklete alatt e tárgyban értekezlet. Megállapították, hogy a választók fuvar-díja kocsinkint három választót számítva, nyáron 15 kilométerig 6 korona, 15—30 kilométerig 8 korona, 30 kilométeren túl 10 korona; télen, novembertől márcziusig 20%-al több a fuvardíj. Akik vasúton utaznak, a vasuti költségen kívül az állomásokhoz ki és be 1—1 koronát számíthatnak fel a választók személyenként. Az értekezlet ezen megállapodása felett a november 8-iki rendkívüli meggyűlés határoz.

* **Helyettesítés.** Beöthy László főispán a Fráter András halálával megüresedett III. oszt. aljegyzői állásra Beöthy Lajos I. oszt. közgazgatási gyakornokot helyettesítette.

* **Birói kirendelés.** Eperjessy Ferencz nagyváradi kir. törvényszéki albirót a nagyváradi városi kir. járásbíróshoz mint végleges székelyhelyére kirendelte az igazságügyi miniszter.

* **Pénzhamisító czipészlegény.** Egy Erdei János nevű czipészlegényt fogott el tegnap a kolozsvári rendőrség és pedig azért, mert hamis pénzeket akart forgalomba hozni. A kolozsvári rendőrség az elfogatásról értesítette a helybeli rendőrséget is, mert azt hiszik, hogy a pénzhamisítás számai idáig is elnyulnak. A rendőrség megindította a nyomozást.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Janikovits Tihamér törvényszéki aljegyzőt, a törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

* **Gyanus haláleset.** Bogye Simon kisenjői gazdaembert istállójában halva találták. A hullán a halottkém mérgezést konstatált. A rendőri bonczolatot elrendelték s ennek foganatosítására dr. Grósz Menyhért és Ember Géza vizsgálóbíró mennek ki.

* **Áthelyezés.** Balogh Lajos élesdi járásbírósi végrehajtót a békési járásbíróshoz helyezte át az igazságügyminiszter.

* **Arany János czimere.** Özvegy Arany Lászlóné a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta az Arany-család czimeres levelét. A nemesi levelet 1634 május 10-én adta I. Rákóczy György erdélyi fejedelem Nagyalusi Arany Jánosnak és Ferencznek azokért a szolgálataokért, melyeket Erdélyországnak és a fejedelemnek tettek. A czimer, mint azt már Arany János »Toldi szerelmé«-ben leírta, kék mezőben vörösen ruházott karból áll, amely kivont egyenes kardot tart.

* **Iskolai ünnepély.** A nagyváradi felső kereskedelmi iskola ma, folyó évi október hó 29-én délelőtt 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok dísztermében Petőfi Sándor halálának 50 éves fordulójának alkalmával *Petőfi-ünnepélyt* rendez, melyre az iskolaügy barátait és a művelt közönséget ez uton is meghívja az intézet tanári kara és ifjusága.

* **A cigány köszönete.** Bura József cigányzenész üres idejében, mikor pihen a szárazfa s mostanában bizony sokat pihen, zenedarab írásával foglalkozik. Már több sikerült darabját játszik. A múlt évben Ottó főhercegnek ajánlott egy sikerült indulót »Ottó főherceg« czimrel, s Ormos Péter aradmegyei nyugalmazott alispánnak is ajánlott egy tetszetős magyar dalt. Bura a két zeneművet megküldte a cigányok fenséges protektorának: József főhercegnek, aki azokat elfogadta s megajándékozta Burát, aki meleg köszönetet mond a Fenséges urnak.

* **Panasz a Kommandáns-rétre.** A Váralja és Csillagváros között elterülő Kommandáns-rét ellen panaszt adott be Grünberger Izsó és három társa. Közegészségi és közbiztonsági tekintetből veszélyesnek mondják a réten levő állapotokat s a réttel mellett levő bezárt temetőt, mely csavargók és mindenféle kétes egyszeneciák tanyája. A Gilányi-soron végig húzódó árok pedig valóságos szeméttelakó hely. Kéri a városi tanácsot, hogy írjon át a káptalanhoz, az iránt, miszerint a Gilányi-soron levő élő-sövény kerítés helyett állandó kerítést készíttessen, az árkot pedig tisztíttassa ki a város.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Beczkóy Beczkay Lajos és neje szül. Illyefalvi Szász Karolin a magok, valamint gyermekeik Béla, Gizella és Jenő ugy testvére Illyefalvi özv. Szász Pálné, szül. Illyefalvi Lukács Róza s fia Szász Pál, nyug. mérnök és menyje özv. Szász Károlyné és fia Gyula, nemkülönben számos más rokonok és jó barát nevében fájdalomtelt szívvvel tudatják a legjobb nevelő atya, illetve testvér, nagybátya, rokon és jó barátnak illyefalvi Lukács Ferencznek, folyó hó 17-én d. u. 4 órakor életének 90-ik évében végelgyengülésben történt gyászok elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 29-én d. u. 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint Nagy Teleky-utca 528. számú háztól Rulikovszky temetőbe örök nyugalomra tételni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai; barátai és ismerősei tisztelttel meghivatnak. Nagy-Várad, 1899. október hó 27. Béke lengjen porai felett!

* **Névváltoztatások.** Detrich Borbála élesdi lakos vezetéknévét »Marosi«-ra, Szongoth Gyula vaskóhi pénzügyi felügyelő pedig »Tasnádi«-ra változtatta.

* **Elfogott tolvaj péksegéd.** Nehány nappal ezelőtt özv. Papolczi Ferenczné péküzletéből egy Lóvi Mór nevű sedéd ellopott harmincz forintot s aztán megszökött. A legény köröztesítését elrendelték, aminek meg lett az eredménye, amennyiben a décsi csendőrség tegnap a legényt elfogta.

* **Ujonez eskü.** November hó 1-én fél 9 órakor a Ferencz-József, lovassági laktanyában az összes ujonezok eskü letételre gyűlnek össze. Az ünnepélyes aktus tábori misével kezdődik, mely után magyar és német nyelven fogszentbeszédet tartani *Andrássy* Péter, városunkban oly hamar közkedveltségűvé lett tábori lelkész. Lesz még egy román nyelvű beszéd is. Beszédük után ünnepélyes eskü letétel lesz s végre a csapatok elvonulnak a zászló előtt.

* **A hétről.** Hegedüs annyit utazik, hogy nemsokára felveheti, a *vándor-hegedüs* nevet.

Az angolok *könnyedén* bele mentek a háborúzásba s mégis *megrakva* térnek onnan vissza.

A fürdőzés szezonja már lejárt. Transzváiban pedig most kezdődik a *vérfürdő*.

Krieghammer ur megtiltotta a *jelent*. Ami természetes. Az osztrák generálisok ellenségei a jelennek. Azt hiszik ma is a múltban élnek . . .

Afrikában ugyancsak gyorsan közelednek a vonatok. Valósággal röpködnek. T. i. a *levegőbe röpködnek* . . .

Kakas Márton.

Gyufa mérge a levesben.

— Meg akarta mérgezni a gazdáját. —

Piros pozsgás arczu, fiatal falusi leány bűnyében itélkezett tegnap a helybeli törvényszék büntető osztálya.

Sulyos a vád, amelylyel a leány vádolva volt, az, hogy az asszonyának az ételébe bosszúból belefőzött gyufát, amelylyel megakarta mérgezni, ami azonban nem sikerült neki, mert a gyufa kevés volt, de meg az asszony gyorsan részesült orvosi segélyben s így még komolyabb baja sem lett.

A tárgyalás során pedig a leány ellen nem merült fel terhelő bizonyíték, sőt inkább az nyert beigazolást, hogy a leánynak nem volt mérgezési szándéka, miért is a törvényszék *felmentette*.

Ez évben április 22-én történt az eset Berettyó-Szt-Mártonban. *Kenyeres* Zsuzsi fiatal még alig tizenéves éves cselédleány a falu kereskedőjénél *Gottfried* Sámuelnél szolgált s a mondott este a leányt megbizta az asszonya, hogy főzzön neki vacsorára levest. A leány megfőzte a levest, az asszonya meg is ette, azonban rövid idő múlva rosszul lett, ugy, hogy kénytelen volt az orvos segélyét igénybe venni, aki ellenmérget adván be az asszonynak, minden komolyabb bajnak elejét vette. Hanem az asszony így is jó ideig fekvő beteg volt.

A nyomozás során megállapították azt, hogy a levesbe gyufa fejek voltak befőzve s mivel a levest a cselédleány főzte, vizsgálati fogásba került.

A törvényszék tegnap tartotta meg a vég-tárgyalást.

A tárgyaláson a vádlottat ifj. *Wavrek* Kálmán fiatal jeles védőügyvéd védte.

Kenyeres Zsuzsi a törvényszék előtt beismerte azt, hogy a levesben tényleg voltak gyufa fejek, azonban azzal védekezett, hogy azok az ő hibáján kívül kerültek bele, amennyiben azok véletlenül estek bele, s azt mondta, hogy ő ezt nem merete megmondani a gazdájának, mert félt hogy megveri. Különben hogy a leány ezen előadása valószínű, kitünt abból a körül-ményből is, hogy a leány mielőtt beadta a levest, megkóstolta, amit bizonyára nem tett volna, ha neki mérgezési szándéka lett volna.

A magánvádló megbüntetését kérte a leánynak, szintugy a kir. ügyész.

A bizonyítási eljárás befejezése után a védőügyvéd, dr. *Wavrek* Kálmán tartotta meg a védőbeszédét, melyben bizonyította vádlott ártatlanságát, kinek teljes felmentését s azonnali szabadlábra való helyezését kérte.

A törvényszék elfogadta a védő álláspontját, a vádlottat *felmentette* s azonnal *szabadlábra helyezte*.

A panaszosnő az ítélet ellen felebbezett.

IRODALOM.

Egy vidám óra többet ér, mint egy szomorú hónap. Nem hisszük, hogy ebben az igazságban bárki is kételkednék. Napi gondjaink között ha valaki egy-egy tréfás ötlettel felvidít bennünket, szinte úgy érezzük, hogy hálával tartozunk neki. Még inkább, ha a tréfás ötlet senkit sem sért és nem hagy maga után másokban keserűséget. Ritkán van azonban mellettünk ilyen jóbarát, aki unalmunkat, gondjainkat csattanó ötletekkel elűzni tudja. Ezt a szolgálatot 1 frt 60 kr-ért megteszi *Czenner Lajosnak Ostropatlogás* című új tárczakötete, mely harmincz hosszabb-rövidebb tárczájának egész gyűjteménye a jobbnál jobb ötleteknek. Ennyi ugyanis az ára ennek a finom szatírával és igazi természetes humorral teli kötetnek, melyet a sajtó egyértelmű elismeréssel tüntetett ki. A művet a szerző maga adta ki, akinél *Budapest, VII. Szegényház-tér 8. sz.* alatt még a következő pompás humoru előbbi kötetei is kaphatók: *Kicsinyek és nagyok*. 90 kr. — *Negyedórák*. 1 frt 20 kr. — *A mi könyvünk*. 1 frt. 50 kr. Mind a négy kötet egy egyszerre megrendelve 4 frt.

Igazságszolgáltatás.

Hamis orvosi bizonyítványok. A zombori törvényszék csak a napokban ítélte el Mayer Károly Leó volt zombori szolgabírói irnokot 77 redbeli okirathamisításáért, már is újabb okirathamisítási ügy foglalkoztatja az odaváló törvényszéket, a mely a Mayer-ügyből pattant ki. Az új bűnös hőse dr. *Pavlovits Simon*, Bács-Bodrog vármegye főorvosa, a ki a szerb királytól nemrégiben a Takova-rendet nyerte. A főorvos zugirászattal foglalkozott s oly egyének részére is állított ki betegeskedési és munkaképtelenségi orvosi bizonyítványt, akiket sohasem látott s a kik őt szintén nem látták soha. A Mayer-féle tárgyalásra Mayer védője, dr. *Káldor* budapesti ügyvéd egy tanuhoz azzal a kérdéssel fordult: ismeri-e dr. *Pavlovits* főorvost? Az iratokból ugyanis az tűnt ki, hogy a főorvos a tanut megvizsgálta. A tanu azt felelte, hogy a főorvost mostanig nem is látta, egyáltalán nem ismeri, őt soha meg sem vizsgálta. Mikor a főorvossal szembesítették, vallomását továbbra is fentartotta és az orvos előtt ismételte. Dr. *Pavlovits* főorvos ekkor elsápadt, az ügyészség pedig hamis bizonyítványok kiállításá miatt emelt vádat ellene. A gyanu az, hogy több ily bűnös manipulációja is lehetett a főorvosnak.

Munkácsy Mihály pöre. Nagyérdékű pörrel foglalkozik most a budapesti kereskedelmi törvényszék: *Munkácsy Mihály*nak, a nagybeteg mesternek magyarországi ügygondnoka, *Zsilinszky Mihály* vallás- és közoktatásügyi államtitkár ötvenezer forint és járulékaik erejéig keresetét adott be *J. Kádár* Gábor, Párisban élő magyar műnyomdász és dr. *Roheim* Ödön budapesti ügyvéd ellen. Kádár és Roheim még az ezredéves kiállítás előtt szerződést kötöttek Munkácsyval, hogy a mester befejezi néhány félbenmaradt vázlatát, a többi között a *Krisztus Pilátus* előtt című kép vázlatát is és ezeket bizonyos összegért átengedi nekik. Erre nagyobb előleget is adtak. Közbejött aztán Munkácsy Mihály súlyos betegsége, a mester kezéből kiesett az ecset és endenichi magányából az egész nemzet hiába várja állapot javulásának hírért. Munkácsy így természetesen Kádár és Roheim számára sem fejezhette be a vázlatokat, ezek akkor elmentek a mester nejéhez, hogy hajlandók a vázlatokat befejezetlenül is átvenni, de engedjen valamit a vételárból. Ebbe Munkácsyné nem ment be s így a nagybeteg mester magyarországi ügygondnoka *Zsilinszky* államtitkár beadta a keresetét az egész összeg, ötvenezer forint erejéig. A pör most már befejezéséhez közeledik, mára volt kitűzve a határnap arra, hogy az alperes beadja elleníratát az ügygondnok keresetére. A felek jogi képviselői meg is jelentek ma a kereskedelmi törvényszék pertárában, ott jegyzőkönyvet vettek föl, mely szerint megállapodtak abban, hogy a

tárgyalást ezután szóbelileg folytatják. Ezt a döntő szóbeli tárgyalást ma ki is tüzték e hónap 31-ére.

MULATSÁG.

A kath. legényegylet mulatsága.

A szőlőt megette a filoxera, a szüreti mulatságot a fogyasztási adó, az adót azonban nem ette meg semmi.

Sőt inkább egy statisztikus számítása szerint, ha az adó fizető is úgy nőne, mint az adója, akkor ma már fenyőfákat használnának fogpiszkálóknak és tornyokat sétatálcáknak.

Mivel pedig csak az adó lesz nagy, a fizető pedig régi formájában tapossa a földi sártekét, innen van az, hogy már a fülünkig nőtt fel a sok egyenes és görbe adó.

A kath. legényegylet vigalmi bizottsága megdölgölván e vigasztalan közállapotot, elhatározta, hogy módot keres, mely által vigásra stimolja a neki busult magyarokat.

Mindenféle bajból, mint biztos oázis emelkedik ki a lakodalom. Itt boldog a magyar. Az is, a ki házasodott, az is, a ki vendége a házasulóknak.

Határozottá vált tehát, hogy az egylet is lakodalmat rendez. Ha komolyan nem is, de legalább megadja a formáját.

Mivel pedig az egyletnek éltető eleme az udvariasság, a lakodalmat a nő emancipáció alapján intézi el, hol szende ifjakat kaczkias gavallér leányok csapnak a házasság édes-bus igájába.

A lakodalom egy jó félórás idő alatt létre fog jönni, mint majd meg tetszik látni s aztán a boldog ifju pár nevében násznagy asszonyom meghívja a tisztelt vendégeket a lagzira és tánczra.

Deli vőleányok és szemérmes koszorú legények nyitják majd meg a nász menetét s az egész publikum, a dalárda nászindulójának hangja mellett bevonul a kisterembe, hol Czeplédi gazduram adja olesó pénzért a vacsorát, miután az ifju pár szakácsnője, ugys összeégetett mindent.

Vacsora alatt járja majd a levelezés, gyorsan és pontosan kézbesítve, mit bájos kis postás leányok s ügyes fiuk közvetítenek.

Vacsora végén pedig, a maradékra bekukkannak, mint már szokás, a kántor, a jegyző ur, a kisbíró, a szakácsné, a falu hándléja s a bakter ur, kik is illő verselések után szívesen látnak a további mulatságra.

Násznagy asszonyom jelt adva a násznagy, disz-bottal, a cigány rázendíti az indulót s gyors asztalbontás után bevonul a harcoképes ifjuság a tánczra, a hervadó öreg bajuszok pedig ápolhatják magukat pinczei harmattal.

Bort jól és olesón ad majd a Czeplédi pinczéje, s ő parolát tesz rá, hogy még a hordóját sem látta Engel soha, nem hogy a borához engedte volna valaha, mit különben könnyen el is hiszünk neki.

Nagy szünetben kedvderítőül a dalárda ropogós magyar dalokat s egy pár jóvérű fiu humoros kacagató verseket ad majd elő. Ezután lesz kihirdetve a levelező lap nyertesek neve és kiosztva a díj.

A lakodalomba, mely *ma este fél 8 órakor* tartatik a *Zöldfában*, a belépti díj szegényeknek 75 kr., gazdagoknak 1 korona 50 fillér. De ezt ne tessék nagyon komolyan venni. Felülfizetésért soha sem török be az ember fejét, sőt az ilyesmit elkövető polgártársakat, hirlapilag szoktuk nyugtáznai és és mindenki szeme elé követendő példának állítani.

Fel tehát mindkét nembeli adófizetői e bércezes hazának, fel a lakodalomra!

Itt boldog lesz a magyar.

Kezeskedik róla
A kath. legényegylet
vigalmi bizottsága.

HIVATALOS.

Nagyvárad város rkapit. hivatalától.

18724/899.

Figyelmeztetés!

Előfordul, hogy egyes udvarokban munka keresés, vagy favágás ürügye alatt kétes egzisztenciájú egyének fordulnak meg, kik ilyen alkalommal az udvart és házkörnyékét kikémlélik, hogy legközelebbi alkalommal lophassanak.

Az ilyen esetek megakadályozása tekintetéből figyelmeztetem a város közönségét, hogy jövőben csak oly egyéneknek adjanak munkát, illetve azokat fogadja fel favágóknak, kik a rkapitányi hivatal által igazolvánnyal vannak ellátva.

Nagyvárad, 1899. okt. 22.

ifj. Rimler Károly,
rendőr-főkapitány.

REGÉNY-CSARNOK.

Huszonhat nap a sivatagon.

Sven Hedin utazása a Pamir-fensíkon. 8

Ki irhatná le meglepetésünket, mikor egyik homokbuczkán egyszerre *emberi láb nyomokat*, fedeztünk fel! Följök hajolva, jól megvizsgáltuk őket. Világosan emberi lábnyomoknak tűntek fel; erre egészen erősek lettünk újra, hiszen nem lehettünk messze a folyótól.

— Igen, de a nyomok feltűnően frissek, jegyzé meg Kászim.

— Nem csoda, véltem én, hiszen valószínűleg pásztorok járhattak erre, a kik észrevették tűzünket s a felé közeledtek.

Ebben megnyugodva, követtük a nyomokat míg azok egy helyen éles körvonalakat mutattak. Itt Kászim összeroskad s alig hallhatóan nyögte:

Hisz ezek a saját lábnyomaink!

Lehajoltam s meggyőződtem róla, hogy teljesen igaza van. A nagy álmosság miatt több órája nem néztem a delejtűt s, most odaértünk vissza, a honnan elindultunk. Ki tudja, mekkorát sétáltunk így közben! Kimerülten fekdűtünk le s elaludtunk.

Kászim alig tudta az utat folytatni, oly rettenetesen nézett ki. Nyelve megdagadt, fehér és száraz ajka kék lett, arcza beesett, szemei megüvegesedtek, hozzá még görcsös csuklással küzdött. Csak nagy fáradsággal tudta magát fenntartani.

Napkeltekor a láthatár új alakot mutatott. Nem a homokbuczkák fűrészfogszerű sorozata, hanem vízszintes, egyenes vonal határolta, a mely közelebről egyre vastagodott. Mily öröm, mily boldogság! *Az volt a Chotan-darja partmenti erdősege!* Este felé értünk oda s első dolgunk volt a rég nélkülözött hűs árnyékban megpihenni.

De az erdőben viznek legkisebb nyomát sem találtam. Elhatároztam tehát, hogy tovább megyünk keletnek a sűrűségben keresztül, vai ahol majd csak rábukkanunk vizre. Mivel pedig Kászim képtelen volt csak fel is állani, egyedül vágtam neki az erdőnek. Két órai erős menet után végre előttem állott az erdő másik szélén egy 20 méter széles tavacska *friss, hideg, pompás vízzel!*

*

Hiábavaló fáradság volna leírnom az érzelmeket, melyek most elfogtak. Hogy mire gondoltam először, mielőtt ittam volna, mindenki gondolhatja. Aztán inni kezdtem, soha nem érzett kéjjel; 10 perc alatt valami három liter vizet megihattam s nem lett semmi bajom tőle.

Igen ám! De hogyan vigyek vizet Kászimnak, mikor semmi edény sem volt nálam? Nem volt más hátra, mint hogy lehuztam erős, vízhatlan svéd csizmáimat s mindeniket teletöltve a drága itallal, megindultam velök vissza az erdőbe. A sűrűség tulsó szélén megvártam a hajnalt, akkor fölkerestem Kászimot.

Mikor észrevettem, hozzám kúszott s csak ennyit suttogott:

— Meghalok!

— Akarsz vizet? kérdém nyugodtan. Fejét rázta s összeroskadott. Nem is sejtette, mi van a csizmákban. Elővettem az egyiket s meglocsecsantottam benne a vizet, Kászim megrázkódott, valami tagolatlan hangot adott s egyik csizmát a másik után kiürítette.

De azért még mindig nem volt elég erős, hogy velem lépést tartson, engem pedig ellenállhatlan vágy sarkalt előre. Magára hagytam hát, megjelölve az irányt, a merre haladni szándékoztam s ismét egyedül keltem utra. Két napi magános utazás után végre pásztorokra találtam. Ezek megrémültek ugyan eleinte, mikor kék

szemüveggel, rongyos ruhákban eléjük állítottam, de csakhamar bizalmasakká lettek s kunyhójukba vezettek. Itt talált meg Kászim, sőt pár nap mulva Izlam Bai is, az egyetlen életben maradt tevével.

Ő u. i. nem sokkal elválásunk után követni kezdte nyomomat s mikor már képtelen volt tovább jönni, szerencséjére három kereskedővel találkozott. Ezek megmentették a biztos haláltól, sőt ugyanezek adtak nekem is módot arra, hogy a legutolsó, elhagyott táborból Izlammal a legszükségesebb iratokat s más tárgyakat elhozhattam magamnak.

A pászturokat reményükön felül gazdagon megajándékoztam, aztán fölkészültünk s május 23-án elhagytuk a sivatag ezen utolsó állomását.

(Vége.)

TAVIRATOK.

Stefánia bucsuja.

Bécs, okt. 28. (Saját. tud. táv.) *Stefánia* kir. hercegnő október hó 30-án Bécsbe megy, hogy bucsut vegyen a királytól és november 2-án Londonba utazik az esküvőre.

Elhunyt képviselő.

Budapest, okt. 28. (Saját tud. távirata.) *Urányi* Imre mármaroszigeti szabadelvű képviselő elhunyt Salgón. Az elhunyt már hosszabb idő óta csaknem magánkülvilági állapotban volt, azonban az ex-lex idején ennek dacára szerepelt mint a klubhatározat aláírója.

Az osztrák delegáció választás.

Bécs, október 28. (Saját tud. távirata.) A Reichsratban a delegációk megválasztása ellen *Wolf dr. a Sohónerer* párt nevében tiltakozott. A szavazás folyton a legnagyobb lármával zavartatott meg *Schónererék* által. Író és *Wolf* képviselők folyton csufondároskodnak. *Író:* Jó étvágyat az udvari ebédhez. *Wolf:* Kár, hogy nincs itt egy udvari fotografus is. *Író:* Csak rajta, szavazzatok. *Wolf:* Delegáció választás Ő Felsége parancsára.

Erre többen kifakadnak: Ez szemtelenség! gázság.

Elnök a közbeszólókat rendreutasítja. *Író:* Hitvány udvari lakájok! Mikor a *Wolf* nevét olvassák a szavazó listán így kiáltott föl: Vigyen el mindnyájukat az ördög!

Bécs, október 28. (Saját tud. távirata.) Napok óta hire jár, hogy a parlamentet felszaltják s az új választások az új választási törvény szerint lesznek általános és titkos szavazással.

Novemberi előléptetések.

Budapest, okt. 28. Mint Bécsből távirják, a novemberi előléptetések a közös hadseregben már holnap megjelennek a rendeleti közlönyben. (M. T. Ir.)

Árverés előtt.

Komárom, okt. 28. (Saját tud. távirata.) *Csikás* Benő komáromi molnár 50 frt adóhátralékért a malmára kitűzött árverés elhalasztását kérte a polgármestertől, amit az megtagadott. Az elkeseredett molnár tehát felírta egy lapra:

»Inkább meghalok, semhogy a malmot árverezzék«.

Azután felgyújtotta a malmot lefeküdt s reggela a malommal együtt odaégett.

Transzváli háboru.

Páris, okt. 28. Minden czáfolat ellenére néhány lap ragaszkodik ahhoz az állításához, hogy Franciaország több hadihajót fog Dél-Kelet-Africába küldeni. A *Petit Journal* szerint a francia hajókat orosz hajók fogják követni.

Fokváros, okt. 27. Egy proklamáció, a melyet *Millner* kormányzó és *Schreiner* miniszterelnök irt alá, semmisnek nyilvánítja *Oranje* szabadállamnak azt a proklamációját, a mely a Fokgyarmat egy részét a szabadállam területének deklarálja, és figyelmezteti a lakosságot az angol királynő iránt való kötelességeikre.

London, okt. 28. A Reuter-ügynökségnek jelentik Buluwayoból 23-iki kelettel: Egy erős hír csapat fenyegeti a becsuána-földi bamangvato-törzset. A bakatia-törzs hű maradt az angolokhoz.

Bécs, okt. 28. (Saj. tud. táv.) A *N. Fr. Pr.* szerint a búrok a dublini gyalogezred egy századát is elfogták, a *W. T.* szerint pedig a búrok bevették *Mafekinget* is és előrenyomultak.

London, okt. 28. (Saj. tud. táv.) A küzdelem sulypontja most *Ladysmithnél* van, hova jelentékeny haderők vannak mindkét fél részről koncentrálva, a döntő küzdelem eredményének hírét minden nap várják.

KÖZGAZDASÁG.

A nagyváradai iparosokhoz.

(Értekezlet a tüzoltó őrtanyában.)

Az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgárokat tisztelem kifejezése mellett értesitem, hogy az országgyűlés által megalkotott 1898. XXIII. t.-cz. alapján az ország szék- és fővárosában ugyanez év december havában megalkult az Országos központi szövetség, mely milliókkal rendelkezik azon célra, hogy a haza mezőgazdaságát és a hanyatlásnak indult ipart nemcsak virágzásra, de a külfölddel szemben versenyképessé tegye. A törvény szelleme és az országos szövetség célja tisztán és világosan azon cél szolgálatát vannak hivatva követni, hogy a kiscgazdák és kisiparosok nagymérvű hitelgényeit a lehető legnagyobb mértékben elégsétek ki.

Tehát a törvény nem a nagybirtokosok és nem a gyárosok szolgálatára lett alkotva, hanem a kis emberek vagyonosodására és boldogulására. A kiscgazdák ezen reájuk kedvező törvény alkotást gyorsan egymásután fel is használták, mert a törvény, illetve a központi hitelszövetkezet működésének megkezdése óta tizenegy hónap lefolyása alatt 200 községi szövetséget alkottak meg s már élvezik annak áldásos gyümölcseit. És mi iparosok bizunk, 300 szervezett ipartestületet és szövetséget az egész országban 12, szóval tizenkét hitelszövetkezetet alakítottunk meg. Hogy ez így nem jól van, az több mint bizonyos; és az okozat az, hogy mi iparosok kilenzelizedrésben ellenzéki szellemet táplálunk az ország kormányával szemben s így annak legjobb cselekedeteit is sötét szemüvegen át mérlegeltük és talán ma is úgy mérlegeljük.

A jelen kormány a legnagyobb gondot fordítja a kis emberek belsegélyezésére.

Hogy ez így van, igazolja azon körülmény, hogy a *Széll Kálmán* és nemes társai kormányzása alatt az eddig soha el nem ért eredmény éretett el, hogy az a polgár is gyakorolhatja az általános választásoknál politikai jogát, ki adóhátrányban van. Ez pedig a mi osztályunknál fordul elő legnagyobb mértékben.

Ezeknek előrebocsájtása után értésére adom az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgároknak, hogy én az országgyűlés által a fentjelzett időben megalkotott törvényt és az ennek alapján létesített országos központi hitelszövetkezet szabályait és a vidéki hitelszövetkezetek alapszabály-tervezeteit tanulmány tárgyává tettem és arra a meggyőződésre jutottam, hogy

nekünk a városunk, iparosaink érdekében az ipartestületi hitelszövetkezetet haladéktalanul meg kell alkotnunk. Meg kell alkotnunk azért, mert az által iparosainknak hitelgényeit oly mederbe terelhetjük, a mely által boldogulásuk a jövőben biztos alapokra fektethető, mert iparostársaimnak tudnia kell azt, hogy az alkotandó szövetség nem azonos azzal, a mely a saját befizetett részjegyeinek tőkájából véli tagjainak hitelgényeit kielégíteni.

Erre vonatkozólag én, mint a testület ez idő szerinti vezetője a folyó hó 26-án megtartott előjárói ülés elé egy emlékirat kapcsán azt az indítványt terjesztettem be, hogy mondja ki az ipartestület előjárósága, miszerint indokaim alapján, melyből arról győződtek meg, hogy a megalkotandó szövetség az iparos közjólétét fogja előmozdítani, határozzák el, hogy a nagyváradai ipartestület kebelében a hitelszövetkezetet megalkotja és az elnököt a további teendőkkal megbizza.

Ebbeni előterjesztésem az előjáróság egyhangulag elfogadta s nekem az utasítást a további teendőkkel megadta.

Ezen határozatot az ipartestület fenkölt szellemű hatósági biztosa *Gerő Ármin* nyomban a törvény értelmében helybenbagyta, de nemcsak ezt tette, hanem az iparosok és azok ügyei iránti meleg érdeklődését tolmácsolva, a hozott határozathoz az előjáróságnak szerencsekivánatait fejezte ki.

Ennek a következménye eredményezte azt a nem várt sikert, mely szerint az előjárói tizedek nyomban közel 8000 korona értékű 50 koronás részjegyeket irtak alá. Ezzel azonban az ügy befejezést nem nyert, mert én azt az eredményt óhajtanám iparostársaimmal elérni, hogy ezen összeg testületünk nagy számarányához mérten legalább is megnégyszeresődjön, mert ez az arány felelne meg nézetem szerint a kivánalomnak.

A részjegyek 50 hét alatt heti egy koronával törlesztendő. A hitel igénybevétele nincs összefüggésben azzal, hogy kinek mily nagy összegű részjegy van birtokában.

Ennek keresztülvitele érdekében mély tisztelem kifejezése mellett felkérem iparos polgártársaimat, hogy ezen fontos ügy megbeszélése céljából sziveskedjenek ma délután fél három órakor a tüzoltó őrtanya nagytermében tartandó értekezletre teljes számban megjelenni. Erre vonatkozó kérelmem teljesítését iparos társaimtól annál is inkább elvárom, mert ezen nagy eseménygel szemben teljes bizalmukra feltétlen számítok.

Maradtam iparos társaim tisztelő híve:

Bertsey György,
ipartest. elnök.

A „borászati Lapok Zsebnaptára“ 1900. évre, szerkeszti: dr. Druczker Jenő, a »Borászati Lapok« felelős szerkesztője. I. Évfolyam.

A magyar szőlőtermelő-közönsége mindeideig nélkülözött egy magyar borászati zsebnaptárt. Külföldi (német vagy francia) zsebnaptárt volt kénytelen beszerezni, ha a szőlőmivelés és pinczekezelés minden munkájánál tanácsadóval akart birni. Csakhogy a külföldi zsebnaptárak a hazai viszonyokat nem részletes figyelemben, az abban nyújtott utmutatások nálunk — igen gyakran — haszonnal nem értékesíthetők. Azért a »Borászati Lapok« szerkesztősege, m'edőn egy magyar borászat zsebnaptár kiadására vállalkozott, a magyar szőlősgazdák egy régi kívánságának akart eleget tenni. A modern szőlőmivelés és borkészítés hazai viszonyainak szigorú figyelembevételével, a zsebnaptár magában foglalja mindazon törvények és rendeletek ismertetését, melyek a szőlészetre vonatkoznak, ugyszintén azon intézményekét és szervezetekét is, melyek a szőlészeti és borászat terén felállítottak. A szőlő-évad és pinczekezelés minden munkájánál hasznos tanácsokkal szolgál a zsebnaptár, mely a mellett jegyzéknaplóval ellátva, egyúttal azon gazdasági események feljegyzésére is kellő rovatokkal bir, melyek egy év folyamán a szőlőben és pinczében előadják magokat. A zsebnaptár ára — elegáns vászonkötésben, táskával és ironnal felszerelve 1 frt 50 kr. díjmentes küldéssel 1 frt 60 kr. Kaphatók a »Borászati Lapok« kiadóhivatalában (Budapest, Üllői-ut, 25. sz.).

**Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 28.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	368. 1/2
Magyar hitel	372. 3/4
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	336. 1/2
Magyar jelzálog	235.—
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölcsön	623.—
Allamvasut	225.—
Magyar leszámítoló	251. 1/2
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	65.08

Határidők.

Budapest, október 28.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	8.40
Buza áprilisra	5.13
Uj tengeri	6.80
Rózsa okt.	6.25
Zab okt.	6.25
Káposzta, repeze, aug.	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, október 28.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	372.10
Magyar hitel	376.—
Allamvasut	334.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	116.—
Magyar koronajárdék	94.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.10
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	96.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	163.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.75
Osztrák járdék papirban	99.35
Osztrák járdék ezüstben	99.15
Osztrák járdék aranyban	117.25
Osztrák korona járdék	99.50

Osztrák államsorsjegyek	134.75
Osztrák magyar bankrészvény	902.—
Magyar hitelbankrészvény	376.50
Osztrák hitelintézeti részvény	371.80
Párisi vista	333.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.58
Németbirodalmi márka	120.70
London vista	47.90
20 márkás arany	11.77

Dr. VUCSKICS GYULA.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, vasárnap, október hó 29-én
két nagy előadás

D. u. 4 órakor külön családi előadás. —
A délutáni előadáshoz gyermekek, deákok és katonák örmestertől lefelé minden ülőhelyen felét fizetik. Karzat 20 kr. — Felnőtteknek teljes helyárak.

A délutáni előadás szintén világitás mellett lesz előadva és ép oly változott műsorral, mint este.

Délután közkívánatra

BLONDIN, az óriási elefánt

Nunius iskolalóval a magas iskolában, lova-golja Monsieur Charles Loiset ur.

Dummer August (Mr. Barker)

kicsi és nagy szamarával.

Tavasz kikelet nagy ballet.

A szünetekben 15 bohóc és 3 August mulat-tatja a t. közönséget.

Záradékul délután
A VARAZS-FUVOLA
nagy komikus némajáték.

Este 8 órakor nagy Parádé előadás

Az esti előadásnál gyermekek is teljes helyá-
rat fizetnek.

50 nagy potpourri, bohóc által. **50**
Órak és hölgyek

Ezenkívül fellépte az összeg művész csoportnak

Uj **Itt utoljára** Uj
Budapesten hónapokig folyton adatott
Vadászat a szerencse után.

nagy kiállításos látványosság fantastikus néma
játék 4 képben és egy előjátékkal rendezve
Henry igazgató által
előadva 100 személy és 30 ballet hölgy által.
A tánczokat rendezi **Strigellyiné asszony**
a berlini opera fő balet mesternője.
A kiállítás és jelmezek teljesen újak, Párisban
készültek, értékük 40.000. francot ér.

Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig szá-
mozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50kr., karzat
25 kr. Katonák örmestertől lefelé és gyermekek
10 éven alul vasár- és ünnepnapok kivételével
fizetnek. Helyárak: Zártszéken 60 kr., II. hely
30kr., karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 krért este a jegyze-
dőknel kapható.

Naponta kivétel nélkül este 8 órakor, ünnep és vasár-
napokon délután 4 és este 8 órakor leund előadás. —
jegyek valamennyi ülőhelyre előre válthatók délelőtt 10
órától délután 6-ig **Parker Dániel** papirkereskedésében
a Szent László-téren.

A nappali pénztár délelőtt 11 órától délután 1-ig és
este 7 órától az előadás végéig lesz nyitva.

Holnap hétfőn, uagy előadás.

Számos látogatásért est **mely tisztelettel**

Henry,

tulajdonos és igazgató

Piczulálbank V.-Velenczén.

A jövő évi január elsejével új időszaka indul meg a
»Nagyváradvelence- s váraljai Takaré- és Segély-
Szövetkezet«-nek.

Felhívjuk énnélfogva ezen közhasznu egyesület volt
részvényeseit, kik annak áldásos működését gyakorlatból ismer-
rik, továbbá a nagy közönség minden osztályát, hogy a kibo-
csájtott aláírási iverben bizonyos számú részvényt (*heten-
kint fizelendő egy részvény 10 kr.*) jegyezni sziveskedjék.

A »Nagyváradvelence- s váraljai Takaré- és
Segély-Szövetkezet« vezetősége az új időszak küszöbén
önérzettel hivatkozik arra az eredményes multra és mun-
kára, mely háta megett áll. A »Népkör« által szervezett
ezen mellékegylet 1879. év óta áll fenn. A legelőbb alakult
takaré-egylet *Nagyváradon*, melynek mintájára jött létre
a többi hasonczélu intézet a városban és a megyében. Husz
évi fennállása alatt *százszáz* gyűjtötte össze észrevétlenül
a megtakarított filléreknek, forintoknak s az egyletnél be-
fizetett összeg, részint mint kölcsön, részint mint kamatok-
kal felszaporodott tőke vált a részvényesek anyagi boldo-
gulásának megbecsülhetetlen eszközévé.

A mai nehéz életviszonyok, a meg-megújuló társa-
dalmi zavarok legjobban bizonyítják a hasonczélu egyletek
létfogosultságát s mellettük szól a korszellem, mely rég
felismerte azt az erőt, mely a takarékoságban és az egye-
sülésben lakozik.

Abban a tudatban, hogy anyagi bajokkal küzdő vá-
rosrésznünkben hosszú évek óta virágzó egyletünk valóságos
hivatást teljesít és sikerrel ellensulyozza a *szociális* bajok
elharapódzását, bizalommal szólítjuk fel a közönséget saját
érdekében való csatlakozásra azon kipróbált zászló alá, me-
lyen egy világhódító eszme: *a takarékoság eszméje* van
felírva jelégének.

A »Nagyváradvelence- s váraljai Takaré- és Se-
gély-Szövetkezet« igazgatóságának megbizásából

Nagy-Várad, 1899. október hó

Istvánfy József,
ellenőr.

Gabriely Lajos,
elnök.

Bor.

1-3 éves homoki ó-siller vagy fehér asztali bor erősség és év szerint. 100 literenként
24-26-28 frt, finom peccsenye- vagy fajbor 30-32 frt.
Ujbor (fejtve) minőség szerint 14-16-18 frt, peccsenye- és fajbor 20-22 frt.
Nagyobb vételnél minta küldetik. A megrendelő nyújt kezességét.
tisztá minőségű borhoz juttatom, erről jó hírnevem nyújt kezességét.

Szőlővessző.

nél 5 százalék, 50 frtnál 10 százalék, 100 frtnál 15 százalék, 150 frtnál 20 százalék engedmény adatik.

Nemes eperfa-ajtvány.

50 frtnál 33 százalék, 100 frtnál 40 százalék engedmény. Az eperfa elég jól árnyékol, ellensége
nincs, minden évben bőven terem, gyümölcsét egy a két-, mint a többiáruk egyaránt szeretik.
Kitünő pálinka is főzhető belőle. Ceglédén igen jövedelmező fának ismerjük. Kár volna hazánk,
kertünk, szőlőnk vagy egyéb birtokunkat o nélkül hagyni.

Birs-ajtványok.

Rendkívüli nagy gyümölcsű fajokban (Konstantinápolyi,
Portugalli, v rias stb.) melyek az ültetés évében már gyü-
mölcsöt hoznak, azután pedig rendkívül bőven terem-
nek. Faja igénytelen, betegség és ellenségtől egyaránt
mentes. Vannak rendelőim, kik ezer számára ültetik, mert
rendkívül hamar teremnek, gyümölcse kedves, sokáig eláll, magas árban értékesíthető és sok-
féleképpen fel is dolgozható. A 2-3-4-5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökerű fák darabja
erőssége szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél olyan engedmény adatik, mint az epernél.

Spanyol meggy, fekete.

mölcse rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. A 2-3-4-5 éves rendkívül szép és
gazdag gyökerű fák darabja 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanaz az engedmény adatik,
mint az epernél.

Diófa.

A 6-8 láb magas, rendkívül gazdag gyökerű, tele belü és könnyű töretű,
2-3-4-5 éves diófa ára erőssége szerint 20 krtól 50 krig.
Nagyobb vételnél ugyanolyan engedmény, mint az epernél.

Minden másféle nemes gyümölcsfák,

szilva, ősz és kajszinbarack, cse-
resnye, meggy, szőlő gesztenye
lasponya magas derekú és törpe

Kiselejtezett nemes ojtványok

Mindenféle vadoncok

Kerti eszközök.

Kitünő és tartós anyagból rendkívül szilárdan ké-
szült horolók (sarabolók), szőlő hittelő vasak, továbbá
kerti fűrészek, ollók, görbe szomsz és ojtó kések,
ezenfelül jelfa és ojtó kenőcs igen olcsó árak mel-
lett rendelhető meg.

Ar- és névjegyzéket küld:
Unghváry László, föld-, szőlő- és faiskola-birtokos Ceglédről.

Friss Maroni.

Telefon 249.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni miszerint

fűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és ásványvíz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkitűnőbb **chinai és orosz theákkal valódi jamaicai, cuba, portorico és brazíliai rumokkal, francia és a legkedveltebb magyar cognaccal, Francia és Magyar pezsgő** valódi lőkén termelt **pecsenye, asztali, dessert és gyógyborokkal**, úgy a a legkitűnőbb **liqueurekkel** rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a legkedveltebb **theasüteményeket, esokoládék és ezukorka különlegességeket.** Naponta friss **kassai és prágai sódar, császárhús, debreczeni kolbász, franckfurti virstli** s itt még fel nem sorolt **hideg felvágottak, ementhali, trappista groyer,** s mindenféle **dessert sajtok, déli és candirozott gyümölcsök** a legkedveltebbek, kitűnő zamatos **cuba, gyöngy, jáva és mocea kávé** nagyraktárunkat a legjutányosabb **napi árak** mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, biztosítván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljes megelégedését sikerülend megnyerni.

Kiváló tisztelettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,
Szent László tér, Takarékpénztár épület.

Idei füge.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

a Bémer-téren levő

csemege különlegesség üzletünket

Kádár János urnak

a mai napon átadtuk.

Midőn a n. é. közönségnek irányunkban tanusított szives pártfogásáért köszönetet mondunk, kérjük azt a jövőre utódunkra is átruházni.

Kiváló tisztelettel:

Diósy és Társa.

A fenti hirdetésre való tiszteletteljes hivatkozással, tisztelettel kérem a mélyen tisztelt közönséget, hogy

—== uj üzletemet

is nagyrabecsült pártfogásában részesíteni kegyeskedjék.

A raktáron levő czikkeket a legmérsékeltebb áron bocsájtom eladásra.

Kitűnő tisztelettel:

Kádár János.

☛ Kugler-sütemények és bonbonok kizárólagos eladása. ☛

Elite táncztanfolyam.

Midőn tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy táncziskolámat

f. évi október hóban

a »Zöldfa«-szálloda nagytermében megnyitottam, bátor vagyok tudatni, hogy a középiskolai ifjuság és a kezdő kereskedő ifjusági tanfolyamok nov. hó 2-án veszik kezdetüket, melyekre hölgy-növendékek is felvétetnek.

Tandij 2 hónapi idényre 12 frt. Ismétlőknek 8 frt. A kezdő kereskedő ifjuságnak 8 frt.

Gyakorló kolonok kereskedő ifjaknak minden szerdán 9—12-ig, középiskolai ifjuságnak minden szombaton.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig. A középiskolai ifjuságnak este 7—9-ig. A kezdő kereskedő ifjuságnak 9—11-ig, mindig hétfőn és csütörtökön, — a többi napok később fognak megállapíttatni.

Felvétel végett, szives meghívásra, személyesen is teszem tiszteletem.

Jelentkezni lehet a »Zöldfa«-szálloda nagytermében d. e. 9—11-ig, és d. u. 2—4-ig; továbbá lakásomon: Nagy-Körös-utca 719. sz.

Magán órákat is elvállalok.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya-zárda

és az ev. ref. új leány-internatus
állandó táncztanítója.

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában.

Uj cipész és cipő-felső rész készítő műhely!

Nagyvárad, Nagy-Telky-utca (Bodnár-ház.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy folyó évi **november hó 1-én Nagy-Telky-utczán a Bodnár János ur házában**

czipész és cipő-felső rész készítő

műhelyt nyitok.

Bátorkodom a n. é. közönség figyelmét arra is felhívni, hogy **kiképeztetésemet a budapesti első rangu üzletekben** nyertem, miért is **a legujabb és legdivatosabb** cipő formákat is képes vagyok elkészíteni; s mivel úgy az olcsóság, mint a finomságban a külföldi iparral teljesen versenyezni tudok, mély tisztelettel kérem a n. é. közönség becses pártfogását

kiváló tisztelettel

Fábián Joachim,

czipész és cipő-felső rész készítő.

Mutatványozik Fekete Károly főelárusító (Budapest V., Deák Ferencz-utca 14. sz. kiadásában megjelent »Szerencse fel« című ismeretlő lapból:

A SZERENCSE MINT KOMA.

Nem Óperencián túl történt ez s nem mese. Nincs benne szép királyfi, tündér, boszorka se. Hol az öreg Dunának hulláma rezdül enyhén, A délibábos róna igaz magyar fővenyén, Egy kis falun esett meg ez a história, S a hőse nem királyfi, hanem csizmadia.

Egy rozzant házikóban, a falu vége táján Lakott Sovány Mihály ur. Vén lombos körte- [fáján,

Mely árnyékot bocsát le kicsinyke udvarán. E fán kívül s az áron, csirizen, kaptafán Egyél vagyona nem volt szegény csizmadianak, A kincsekből soványul jutott Sovány Mihálynak. De kárpótlásul érte volt istenáldás bőven, A gólya ráköszöntött majd minden esztendőben A házereszre. Bölcső ringott az udvaron, Pinczében és padláson, szobában s pitvaron De már a fára mszik fel némelyik nagyocska, Atöbbi kóczyos gyerkőcz meg ott van [a [homokba,

Ott hempereg, sikongat és fölveszi a házat. Hát még mikor e sok csőr szegény apjukra [támad,

Kitátva mond és korgó bendővel kért kenyért... Sovány ilyenkor bezzeg vakarta a fejét! S történt egy reggelen, hogy — Isten meg- [mondhatója,

Hányadszor már — a házra megint leszállt [a gólya.

Ezuttal kis, mosolygó leányt hozott csőrében, Ki a teknőbe' (bölcső hijján) szenderge szépen. Sovány uram nem tudta, örvendjen, sirjon-e? Megnyugodott hisz' ugy se tehet már ellene. Az Isten adta, tán csak lesz gondja rá az [Égnek,

Hogy betevő falatjok legyen a kicsikéknek. De sokkal súlyosabb gond, ki légyen a koma? A fél falut felkérte már rég' s röstelli ma, Hogy újra kérje őket. De végre is hiába. Nincs más mit tenni. Ujtól elindul hát s [nyakába

Veszi a falvat. És jár s kopogtat házra [házrul,

De senki sem akad már, ki eljöjjön komául. Volt olyan is, ki ajtót csapott reá morogva, Hogy ugy terem Soványnál a gyermek, mint [a gomba.

Más rárivalt gorombán, hogy dolga most [egyéb . . .

S mikor az est leszállott és egyre feketébb Szint öltöttek a házak s feljött a telihold, Sovány fejét lehajtva, még mindig bandukolt. A kis falut nagybúsán már jóformán bejárta, Mindenhol kért, könyörgött, de nem talált [komára.

A legutolsó házban, hol bekopogtatott, Ajtót se tártak neki, csupán csak ablakot Nyitottak s ugy kiáltott egy hang nevetve ki: »Keress fel a Szerencsét, tán kedve lesz neki Komául menni hozzád!«

S azzal zárult az ablak. Sovány Mihály nagylasan, csüggedten haza- [ballag.

És így szól anyjukához: »Komát sehol se leltem, Hát elmék vándorutra, komát keresni, lelkem. És nem jövök meg addig, ugy nézz rám [anyjukom,

A míg a Jószerencsét komául nem hozom.« Pogácsával megrakta tarisznyáját legott. S kezébe vett egy göresös, nehéz furkósbót. Felhuzta az utolsó, vadonátuj pár csizmát

És azzal gyermek, anyjuk, szülőföld, Isten [hozzád!

Ment, mendegélt, sokáig, erdőn-mezőn ke- [resztül

Kérdezte a madártul, a suttagó szellőtül: »Láttátok a Szerencsét? Tudjátok, merre [van?«

De a madárka elszáll, a szellő elsuhan. S bolyong tovább az uton. Ha várost vagy falut Talál utján, bezörget minden rácsos kaput: »Keressem a szerencsét . . . Nem tudják, [hol lakik?

S ha nem találja estig, vár szépen másnapig. Így bandukolt tovább, míg egy reggel arra [ébredt,

Hogy még sohase látott olyan remek vidéket. Paloták csupa márvány, fény, pompa kin- [cset érő

Hidak láncból s kövekből s büszkén égig érő Tornokok köröskörül . . . hogy ámulva meg- [lepette

Kérdezte: hol vagyok hát? S így szóltak: Budapesten. No, — gondolá magában — ha itt meg nem [találom

A Jószerencsét, akkor sehosem e világon. De több pogácsa nem volt tarisznyájába máron, Lehuzta hát csizmáit s eladta a vásáron. Kapott is könnyen egy pár pengő forintot érte, Felét mindjárt kiadta egy izletes ebédre. Vidáman (bár mezitláb), hogy az utcára ment, Megszólított egy arra sétáló idegent: »Ha meg nem sértem kendet, mutassa [meg nekem,

A Jószerencsét melyik utcába' lelhetem?« Az idegen pedig szólt, előbb nagyot kacagván: »Pesten van a szerencse, a Deák Ferencz- [utczán.

Megszólított egy arra sétáló idegent: »Ha meg nem sértem kendet, mutassa [meg nekem,

A Jószerencsét melyik utcába' lelhetem?« Az idegen pedig szólt, előbb nagyot kacagván: »Pesten van a szerencse, a Deák Ferencz- [utczán.

Megszólított egy arra sétáló idegent: »Ha meg nem sértem kendet, mutassa [meg nekem,

A Jószerencsét melyik utcába' lelhetem?« Az idegen pedig szólt, előbb nagyot kacagván: »Pesten van a szerencse, a Deák Ferencz- [utczán.

Megismeri, ha ott jár, a széles czimtabláról, A melyre rá van írva e név: *Fekete Károly*, Siessen arra kelmed, ha ott sohase járt még. Mert ott van a Szerencse vagy az *Osztály- [sorsjáték.*

Nagyot köszönt s tovább ment Sovány [uram vidáman.

És nemsoká' ott volt a Deák Ferencz-utczában. Fölment s Fekete Károly diszes, nagy üzletében Elmondotta mondókáját s komául kérte szépen A Jószerencsét . . .

És mézfél forintot letett S kezébe nyomtak egy negyed sorsjegyet. Kicsiny darab papir, a száma jó magos: *Kilenczvenhatezeregyszázharminczhatos . . .* . . . Hazafelé indult most Sovány uram [legott,

Mezitláb bár, kezébe' vigan szorongatott Egy kis papirt, amelylyel — ezerszer hála [Égnek —

A Jószerencsét végre, komájául nyéré meg. Mikor elért hazáig s az ajtón benyitott, A sok gyerek nyakába ugrott, csüggett legott. A tekenőbe' lánya kinyujtá kicsi karját S az anyjuk boldogságtól, örömkönyvtől alig lát. — Hoztál komát? — kérdezte aztán. — Hoztam bizon'.

A Jószerencsét hoztam, ezen a papiron. Így szólt s elbeszélte mi történt vele Pesten. Csak hallgatá az anyjuk, egy kissé meglepetten, Aztán fejét csóválva, mondá: — Csak azt sajnálom,

Hogy azt az új pár csizmát eladtad olesó áron. A papirosba' már én, hiába, nem hiszek, Komául már, ugylátszik, nem kellünk senkinek . . . A falun is széltébe' nevetek rajt' nagyot, Sovány Mihály uram, hogy komát mikép kapott. Se koma most, se csizma, sem egy falat kenyér . . . S *papirból* a gyerekhad enni aligha kér! Sovány Mihályt megint csak előfogá a bánat De nemsokára egyszer széltébe' hire támad, Hogy távirat repült a derék csizmadiahoz. A Jószerencse jött meg! — Sovány uram kiáltoz. Fekete Károly küldte és benne szépen írja, Hogy rettentő sok pénzt nyert Sovány uram [papirja,

A sorsjegy, melynek száma oly rengeteg magos: *Kilenczvenhatezeregyszázharminczhatos . . .* . . . Így lőn a Jószerencse Sovány uram komája S azontúl tejbe'-vajba uszott a háza tája. Volt már nemesak kenyér. de kalács is, [hogyha kellett,

A Pestről érkezett sok aranyból bőven tellett, És vége-hossza nem lett többé tréfának, dalnak, És most is vigadoznak, ha eddigmegnem haltak.

A most következő V. sorsjáték I-ső osztályának huzása

ejtetik meg.

f. é. november hó 16. és 17-én

A sorsjáték legnagyobb nyeresége esetleg

1 MILLIO KORONA.

Eredeti sorsjegyeket az I-ső osztályra következő áron ajánlok:

100,000 sorsjegy.
50,000 nyereség.

1 egész sorsjegy 6 frt 1/4 sorsjegy 1 frt 50 kr.
1 fél „ 3 „ 1/8 „ — „ 75 „

Minden második
sorsjegy nyer.

A hivatalos tervezet minden sorsjegy-küldeményhez díjtalanul csatoltatik. A »Szerencse fel« című lap f. é. október havi példánya kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg. — Nyereség esetén óvatos közlés és szigorú titoktartás.

Fekete Károly, a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusítója,
Budapest, V., Deák Ferencz-utca 14.

Ezen megrendelési jegy levágandó s beküldendő.

MEGRENDELÉSI LAP.

T. Fekete Károly úrnak, Budapest, V., Deák Ferencz-utca 14. sz.

Megrendelek ezennel az

V. magyar királyi szabadalmazott osztályosorsjáték I. osztályára.

..... darab egész sorsjegyet à frt 6. —
..... „ fél „ „ 3. —
..... „ negyed „ „ 1. 50 kr.
..... „ nyolczad „ „ —.75

Az ellenértéket

frt kr.

a) postautalvánnyal küldöttem.
b) sziveskedjék utánvenni.

A meg nem felelő küldési mód törlendő.

Pontosan és
olvashatóan
töltendő ki.

Név

Lakhely

Állás

Közelebbi cím

Szabott**olcsó árak!!**

Flegman Ármin

Szabott**olcsó árak!!**

női-divat-terme, Nagyváradi Zöldfa-utca elején.

Köszönet-nyilvánítás és értesítés!

Midőn a n. é. közönségnek, az általam megvett Bémer-téri áruraktár liquidálása alkalmával tapasztalt ritka támogatásáért ezen ez uton hálás köszönetemet kifejezem, ezúttal értesitem, miszerint sikerült az alant felsorolt cikkekben nagy mennyiségeket rendkívül olcsó árért megvásárolni és azokat a Harasztí-féle üzlethelyiségben (Bémer-téren) felülmulhatatlan olcsó szabott árak mellett bocsátom a t. közönség rendelkezésére.

Raktáron vannak most:

Néhány száz vég vászon és chifon.

Roppant sok ruhaszövet.

Nagy választékban fekete és színes selymek.

Rendkívül sok finom himzett stráf, női és férfi zsebkendő különlegességek.

Női fehérneműek u. m.: ingek, nadrágok, corsetták, férfi ingek, hálóingek, láb-
valók, nyakkendők, gallérok és kézelők.

Szőnyegek, paplanok, függönyök.

Valódi kézzel kötött Smyrna-szőnyegek.

Szabott

*Selyembluzok, alsószoknyák, ruhadiszek, ap-
plicatiók, bélésárak stb.*

Szabott**olcsó árak!!**

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

KISS DÁVID,

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

m. k. szab. osztálysorsjáték egyedüli főelárusító helye Nagyváradon.

A f. év november havában kezdődő V-ik játékra kérem igen tisztelt vevőim mielőbbi szíves részvételét, addig míg készletem tart. Főelárusító helyem, tekintve sorsjegyeim mennyiségét

a legszerencsésebb az egész országban.

A lefolyt 4-ik játékban sorsjegyeimre esett nyeremények összege felülhaladja

a félmillió koronát.

Nálam vásárolt sorsjegyekre esett nagyobb nyeremények **400.000** korona az 56195. számra, **10.000** korona a 93835. számra, **10.000** korona a 93847. számra, **5000** korona az 55018. számra, 17 db a **2000** korona, 14 db a **1000** korona, 15 db a **500** korona

Jegyzék.		2 nyeremény á 100.000		200.000 korona		432 nyeremény á		2.000		864.000 korona	
100.000 sorsj. 50.000 nyeremény.		1 nyeremény á 90.000		90.000 korona		763 nyeremény á		1.000		763.000 korona	
<i>Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben a tervezet 9. §-a szerint</i>		1 nyeremény á 80.000		80.000 korona		1238 nyeremény á		500		619.000 korona	
1.000.000 korona (egy millió).		1 nyeremény á 70.000		70.000 korona		90 nyeremény á		300		27.000 korona	
1 jutalom — — — 600.000 korona		2 nyeremény á 60.000		60.000 korona		31700 nyeremény á		200		6.340.000 korona	
1 nyeremény — — — 400.000 korona		1 nyeremény á 40.000		40.000 korona		3900 nyeremény á		170		663.000 korona	
1 nyeremény — — — 200.000 korona		5 nyeremény á 30.000		150.000 korona		4900 nyeremény á		130		637.000 korona	
		1 nyeremény á 25.000		25.000 korona		50 nyeremény á		100		5.000 korona	
		7 nyeremény á 20.000		140.000 korona		3900 nyeremény á		80		312.000 korona	
		3 nyeremény á 15.000		45.000 korona		2900 nyeremény á		40		116.000 korona	
		11 nyeremény á 10.000		110.000 korona		50000 nyeremény és 1 jutalom				13.160.000 korona	
		67 nyeremény á 5.000		335.000 korona						melyek 6 osztályban kisorsoltatnak.	
		3 nyeremény á 3.000		9.000 korona							

Az első osztály eredeti árai:

Egész — — — 6 frt — kr. Negyed — 1 frt 50 kr.
Fél — — — 3 frt — kr. Nyolczad — — 75 kr.

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

A 400.000 koronás főnyereményt
általam eladott 56195. számú
sorsjegy nyerte.

Föld eladás.

Kardó község határában a Félix-fürdő mellett **25 hold jó minőségű szántó föld** egy tagban **holdja 150 frtért**, továbbá a községben **egy jó karban levő ház két telekkel** együtt **500 frtért** szabad kézből eladó. A venni szándékozók forduljanak alantirt

3-3.

Marián Gábor
tulajdonoshoz.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
V-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1900. január 3-án nyitja meg 5-ik évtársulatát, mely 156 héten át, vagyis 1902. év végéig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként **10 kr. (20 fillér) fizetendő**. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betéte által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeremény osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{5}$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque lapok után teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként **5 kr. (10 fillér) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.**

Ezen évtársulat befizetései hetenként háromszor és pedig:

vasárnap délelőtt 9-11 óráig,
szerdán délután 3-5
pénteken délután 3-5

teljesíthetők s tisztelettel kérjük mindazokat, kik ezen 5-ik évtársulatunkba tagok be akarnak lépni, hogy a felvétel iránt *intézeti helyiségünkben* (Kossuth Lajos-utca 4. szám) mielőbb jelentkezni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. október hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósa.

A szövetkezetnek ez időszerint mintegy 2000 tagja van több mint 30.000 üzletrésszel.

Az összes
nép- és középiskolai

tankönyvek

valamint mindennemű papir, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron kaphatók:

SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében

NAGYVÁRAD, Fő-utca

(Olány-ház.)

Szerencsénket **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** budapesti
bankhazanak köszönhetjük.

Szerencsések lettek sokan
nálunk vásárolt

SORSJEGYGYEL.

Kisérelje meg Ön is szerencsését

TÖRÖK A. Tsa.

bankházánál

Budapest, Váci-körút 4/a.

Rövid idő alatt a magyar osztálysorsjátékban a szerencsés vevőknek
több mint

2.000.000. két millió koronát

— fizettünk ki. —

Sziveskedjék a túlfoldali megrendelő-levelet igénybe venni.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/2 sorsjegy frt	— .75
1/4 sorsjegy „	1.50
1/2 sorsjegy „	3.—
1/1 sorsjegy „	6.—

MEGHIVÓ

egy

szerencse kíséretre

a magy. kir.

PÉNZSORSJÁTÉKHOZ.

Minden második sorsjegy nyer.

Telefon 11-58.

50.000 nyeremény, 100.000 sorsjegy.

Legnagyobb nyeremény 1,000.000 (egy millió) kor.

Össznyeremény 13,160.000 korona.

Az 50,000 nyeremény jegyzéke
A legnagyobb nyeremény szerencsés esetben a tervezet 9. §-a szerint

1.000.000 korona.

	Jutalom	korona		korona
	1		1	600000
	1	nyeremény	1	400000
	1	„	1	200000
	2	„	1	100000 = 200000
	1	„	1	90000 = 90000
	1	„	1	80000 = 80000
	1	„	1	70000 = 70000
	2	„	1	60000 = 120000
	1	„	1	40000 = 40000
	3	„	1	30000 = 150000
	1	„	1	25000 = 25000
	2	„	1	20000 = 140000
	3	„	1	15000 = 45000
	31	„	1	10000 = 310000
	67	„	1	5000 = 335000
	3	„	1	3000 = 9000
	432	„	1	2000 = 864000
	763	„	1	1000 = 763000
	1238	„	1	500 = 619000
	90	„	1	300 = 27000
	31700	„	1	200 = 6340000
	15650	„	170 130 100 80 40	
			50000	nyeremény és jutalom korona 13160000

összegeben, melyek 6 osztályban huzatna kki.

Nyujtsunk kezét a szerencsének!

Ügyfeleink közül sokan, nagyon sokan nekünk köszönhetik szerencsésüket, mert felhívásunknak, hogy a világ e legjobb és legnagyobb eséllyel bíró sorsjátékában egy szerencsekíséretet tegyenek, megfeleltek. Önt is tehát felhívjuk az oly érdekes és oly óriási nyereményekkel ellátott nagy magy. kir. sorsjátékban való részvételre. — Ezen sorsjáték megbízhatóságát kétségbe vonni nem lehet, mert az egész vállalat, nemkülönben a huzások is, az állam felügyelete alatt állanak. A betétek alacsonyok, úgy, hogy mindenki körülményeihez képest részesedhetik.

Az I. osztályu hivatalosan megállapított betét:

egy nyolczad sorsjegy	75 kr.
egy negyed „	1 frt 50 „
egy fél „	3 „ — „
egy egész „	6 „ — „

és a sorsjegy elküldése legegyszerűbben utánvétellel történik. — De beküldhető a pénz előzőleg postautalvánnyal vagy ajánlott levél alakjában is.

Szíveskedjék alantli megrendelő-levelet kényelem szempontjából felhasználni.

A hivatalos tervet minden küldeményhez hozzacsatoljuk és a hivatalos huzási jegyzéket is megküldjük t. vevőinknek azonnal a huzások után.

A mennyiben a sorsjegyek iránti kereslet nagy, kérjük megrendelését **f. évi november hó 16. és 17-ig,** mely napon a huzás van, beküldeni.

Teljes tisztelettel

TÖRÖK A. és TÁRSA

bankháza,
a magyar kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítója,
BUDAPEST, VÁCZI-KÖRUT 4/D.

LEVÁGANDÓ!

LEVÁGANDÓ!

Kérjük ezen megrendelő-levelet hozzánk bérmentve küldeni.

MEGRENDELŐ-LEVÉL.

TÖRÖK A. és TÁRSA uraknak BUDAPESTEN, Váczi-körut 4/D.

Szíveskedjék a magy. kir. szab. osztálysorsjáték I. osztályához eredeti sorsjegyet küldeni.

Az összeg frt kr. értékben utánveendő bankjegyekben (postabélyegekből) mellékelve postautalvánnyal küldöm (A nem kívánt törleendő)

Pontos cím: Vezeték- és keresztnév:

Lakhely:

Utolsó posta:

